

Møte tirsdag den 19. juni 2007 kl. 10President: *Berit Brørby*

Dagsorden (nr. 43):

1. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om lov om endringer i klimakvoteloven m.m. (Innst. O. nr. 100 (2006-2007), jf. Ot.prp. nr. 66 (2006-2007))
2. Referat

Presidenten: Representantene *Henning Skumsvoll*, *Torfinn Opheim* og *Ingvild Vaggen Malvik*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Statsråd *Helen Bjørnøy* overbrakte 2 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Saken som i dag er til behandling, har ikke ligget ute i den reglementsbestemte tid, dvs. 48 timer.

Med hjemmel i forretningsordenens § 32 vil presidenten foreslå at Odelstinget likevel behandler denne saken nå. – Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag, og det anses som vedtatt.

Sak nr. 1

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om lov om endringer i klimakvoteloven m.m. (Innst. O. nr. 100 (2006-2007), jf. Ot.prp. nr. 66 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 5 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter og Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre 5 minutter hver.

I tillegg foreslås det at statsråden får en taletid på inntil 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen – innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Asmund Kristoffersen (A) [10:03:15] (ordfører for saken): Det vedtaket som vi i dag vil fatte, innebærer at vi tar det aller lengste skrittet vi noen gang har tatt, for å bringe den menneskeskapte globale oppvarming under kontroll.

I etterkant av FNs rammekonvensjon om klimaendringer, som trådte i kraft i 1994, fikk vi Kyoto-avtalen i 1997, med ikrafttredelse i 2005. Dette er det aller viktigste inter-

nasjonale rammeverket for arbeidet mot klimaendringer. Jeg hadde selv gleden av å være til stede under deler av partismøtet under Kyotoprotokollen i Montreal i 2005, da regelverket for ordningene ble formelt besluttet.

Både i norsk og i internasjonal politikk opplever vi fortsatt at noen reiser tvil om menneskeskapte klimaendringer, på tross av massiv forskning og dokumentasjon. Heldigvis er det færre og færre som nekter å ta inn over seg denne kunnskapen. Målinger gjennom iskjerneboringer viser at konsentrasjonen av CO₂ i atmosfæren er den høyeste på 650 000 år!

FNs klimapanel har i stadig sterkere ordelag påvist sannsynligheten for menneskeskapte klimaendringer og de trusler dette innebærer for miljø og samfunn. Ja, vi ser jo konsekvensene tydelig i nordområdene.

I dag gjør vi endringer i lov om kvoteplikt og handel med kvoter for utslipp av klimagasser, endringer som har med omfanget av kvoteplikten og tildeling av kvoter å gjøre, for å tilpasse vår lov til de forpliktelsene vi har påtatt oss under Kyotoprotokollens periode 2008–2012, og til EUs kvotedirektiv.

Vi forplikter oss til å gjøre noe med det som truer vår framtid, nemlig faren for stadig mer global oppvarming. Vi får verdens strengeste klimakvotelovgivning, og loven legger grunnlag for at vi skal klare våre forpliktelser – og mer til. Kanskje kan vår lovgivning bli et mønster for mange andre land.

Loven er balansert, fordi den pålegger oss utslippsreduksjoner ved å ha begrensede gratiskvotetildelinger, samtidig som vi legger godt til rette for å bruke Kyoto-mekanismene på en aktiv måte, gjennom handel med utslippskvoter, gjennom prosjektsamarbeid mellom industriland som har ratifisert Kyotoprotokollen, og gjennom prosjektsamarbeid med utviklingsland.

Når vi har som grunnlag at vi generelt ikke tildeler ny industri og virksomheter med kapasitetsutvidelser ekstra gratiskvoter, kan det være viktig for mange virksomheter å utnytte de mekanismer som det legges til rette for ved kjøp og salg av kvoter. Derfor vil vi søke om unntak fra EU-direktivets bestemmelse om at maksimalt 10 pst. av den samlede kvotemengde kan selges til kvotepliktige virksomheter. Vi kan dermed tildele færre gratiskvoter. Vi ønsker heller ikke å sette noe samlet tak på bruken av kvoter i det norske kvotesystemet når det gjelder de prosjektbaserte mekanismene, felles gjennomføring og Den grønne utviklingsmekanismen.

Det kan bety at norsk industri innenfor gode økonomiske rammer kan håndtere et strengt norsk kvoteregime, og samtidig bidra til gode klimareduserende prosjekter utenfor våre grenser. Det vil være bra for det globale miljøet. Det kan være bra for utviklingen i de land som vi handler med, og det kan føre til at miljømessig god teknologi raskere blir tatt i bruk i disse landene.

Kyoto-avtalen legger altså til rette for en kostnadseffektiv klimapolitikk på tvers av land og sektorer.

Jeg vet at det kan reises spørsmål om slik kvotehandel vil føre til faktiske reduksjoner i utslipp. Det er et viktig og grunnleggende spørsmål, som jeg mener skal tas på det største alvor. Jeg vil understreke at for at dette skal være

greit, er det en forutsetning at Den grønne utviklingsmekanismen er underlagt et internasjonalt system som skal godkjenne både prosjektene og de utslippsreduksjoner som hvert enkelt prosjekt fører til. Utslippsreduksjonene må være målbare, verifiserbare og komme i tillegg til det som ellers ville ha skjedd. Så langt må vi stole på at FNs system fungerer slik det skal.

Både norsk industri og industrien i verden for øvrig må innstille seg på at det skal koste mer og mer å slippe ut klimagasser. Det tror jeg blir innholdet i framtidige kvoteregimer.

Gjennom media er det skapt det inntrykk at det er stor strid om denne loven, og at det er smale flertall. Etter min vurdering er ikke det tilfellet. Med unntak av Fremskrittspartiet inngår de øvrige partiene i brede, men riktignok noe skiftende flertall. Partienes talspersoner vil vel gjøre greie for det. Det er grunn til å merke seg at Kristelig Folkeparti bare er med på to avvikende og meget begrensede forslag. Venstre har ingen avvikende forslag til loven. Høyre og Fremskrittspartiet har hver sine forslag knyttet til bl.a. reservekvote for kapasitetsutvidelse, ny industri og atypiske år i forhold til basisperioden.

Det er også en klar fordel for den videre håndtering av kvotesystemet at alle partiene, unntatt Fremskrittspartiet, legger til grunn at tildelingen av kvoter skal ta utgangspunkt i virksomhetenes gjennomsnittlige utslipp i perioden 1998 til 2001, som da skal være basisperiode, slik det også var i prøveperioden 2005 til 2007.

De samme partiene står også bak vedtaket om at kvotetildeling for landbasert industri skal utgjøre 92 pst. av utslippene i basisperioden, og at energiutslipp fra kvotepliktige virksomheter i eksisterende landbasert industri tildeles kvoter tilsvarende 87 pst. av gjennomsnittsutslippene i basisårene, mens kvotepliktige prosessutslipp tilsvarende får 100 pst. Dette tilsvarer vederlagsfrie kvoter på om lag 80 pst. sammenlignet med 2005-utslippene.

Jeg vil også understreke viktigheten av at en samlet komite gir støtte til forslaget om hvilke områder som skal omfattes av kvoteplikt, noe som innebærer at om lag 40 pst. av nasjonale utslipp av klimagasser omfattes.

En forutsetning for klimakvoteloven er at kvotesystemet skal gi incentiver til utslippsreducerende tiltak. I høringene, både de uttalelsene som kom skriftlig til høringsutkastet, og de som ble framført under høringen i komiteen, kom det fram at alle tok klimautfordringene på alvor og gav tilslutning til hovedelementene i klimakvoteloven. Innvendingene kom i tilknytning til kvotereserver til nyetablering, kapasitetsutvidelse, atypiske år i basisperioden og flytting av virksomhet. Her skiller vi lag også i komiteen. Ja, det er ingen grunn til å si at flertallets valg er enkelt å ta. Det er krevende.

Det hevdes at det ikke å innvilge nye kvoter utover basisårene vil føre til sementering av norsk industri, utflytting og bedriftsdød. Nei, det vil neppe bli resultatet. Jeg har tidligere nevnt muligheten for utvidet handel med kvoter m.m. Det er et system som norske bedrifter vil komme til å benytte seg av, slik de også har gjort det i prøveperioden.

Jeg vil her nevne at ved ikke å legge grunnlag for tilpasninger til høyere utslipp, til glideflukt og til å skape forventninger om flere gratiskvoter, vil både eksisterende og ny industri anstrenge seg maksimalt for å minske klimagassutslippene, fordi det er lønnsomt. Klimakvoteloven bygger selvsagt på Kyotoprotokollen, som sier at landene får forpliktelser til å redusere eller fjerne utslipp, noe som også innebærer at det vil koste å forurense.

I innstillingen står flertallet bak en merknad om at åpenbare uregelmessigheter i basisårene skal fanges opp. Denne var ment å skulle fange opp en bedrift som SMA Mineral, som av miljømessige grunner åpenbart burde ha kommet inn under et gunstigere regime. Bedriften benytter i dag overskuddsgass fra en bedrift som ikke er regulert gjennom kvoter eller avgift, noe som kan bety at denne bedriften ville fikle gassen. Det ville være en elendig miljøpolitikk. For å fange opp slike tilfeller ser vi oss nødt til å fremme forslag om tillegg til § 7 annet ledd ny annen setning. Forslaget ligger omdelt. Jeg tar herved opp forslaget.

Presidenten: Representanten Asmund Kristoffersen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:13:17]: Hastverkspreget som denne saken er et offer for, blir veldig synlig når saksordføreren framlegger et forslag i salen den dagen saken skal behandles.

Representanten Kristoffersen var inne på at en regner med at ny industri vil stimuleres til å redusere sine CO₂-utslipp gjennom dette systemet, ved at ny industri ikke får tildelt vederlagsfrie kvoter. I odelstingsproposisjonen står det derimot at en tildeler 100 pst. kvoter til prosessindustrien, fordi en ikke regner med at det er mulig å gjøre noen særlig kutt der. Hvordan kan vi få en logisk sammenheng i dette? Hvordan kan en være konsekvent når en sier at en stimulerer til kutt, samtidig som en for eksisterende industri sier at kutt ikke er mulig? Vi vet at dette vil påføre norsk industri en ekstrakostnad på i hvert fall en halv milliard kroner i forhold til miljøvernministerens utsagn.

Asmund Kristoffersen (A) [10:14:16]: Til påstanden om hastverk: Ja, dette har vært en rask prosess, men vi har bevilget oss den tiden som var nødvendig for å komme i mål, ved at vi bestemte at vi skulle bruke en uke mer enn det som var utgangspunktet.

Det som ligger til grunn i kvoteloven, er at ny industri skal sørge for å ta de økonomiske konsekvensene av sine egne utslipp med når de kalkulerer både drift og investering. Det er grunnlaget, og jeg begrunnet det nettopp i forhold til de forpliktelsene vi har.

Så er det slik at prosessindustrien får tildelt 100 pst. – ja, de gjør det. Men det er også slik at hvis prosessindustrien finner ut at det nytter å kutte i sine utslipp, vil de sitte igjen med en gevinst. De har altså et incentiv for å prøve å gjøre mest mulig ut av dette, ved å selge kvoter og dermed komme økonomisk gunstig ut av det.

Ivar Kristiansen (H) [10:15:34]: Skyldes dette forslaget som er lagt på bordet i dag, det forhold at regjeringspartiene har begynt å få telefoner fra enkeltbedrifter som nå har oppdaget at de risikerer å måtte legge ned på grunn av det vedtaket som fattes i dag? Det er det ene spørsmålet.

Det andre spørsmålet dreier seg om hvorvidt dette forslaget er sjekket ut av departementet. Er dette holdbart i forhold til statsstøtteregulverket i vår EØS-avtale? Statsråden har for øvrig på et lignende spørsmål tidligere svart at denne typen aktiviteter kan være meget komplisert i forhold til nevnte statsstøtteregulverk.

Asmund Kristoffersen (A) [10:16:26]: For det første er det slik at vi har fått innspill – det tror jeg hele komiteen har fått – i forkant av at vi startet behandlingen i Stortinget gjennom høringene. Det er ikke kommet nye innspill om det til meg, og så vidt jeg vet, heller ikke til andre. Så vi vet hva vi gjør, tror jeg.

Men så tar representanten Kristiansen opp et meget viktig tema, egentlig. Det er spørsmålet om hvorvidt vi får godkjent alle våre ordninger ved at EØS-avtalen inngår i dette, og ved at ESA kanskje må inn i bildet og godkjenne det. Det er selvsagt et åpent spørsmål, men det gjelder jo mange av de ordningene som vi legger til rette for her. Så det gjenstår å se. Men når vi foreslår dette, er det selvfølgelig klarert med Regjeringen. Det ligger jo også til grunn for de søknadene som skal gå fra Regjeringen og til ESA. Vi håper at alle de elementene som skal til, blir fanget opp og godkjent.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [10:17:38]: Arbeiderpartiet ønsker å stå fram med en offensiv profil for å redusere klimautslippene. Dette er et nytt image som rimer dårlig med partiets kamp for bl.a. gasskraftverk uten CO₂-håndtering. Vi ser også at arbeidet med klimahandlingsplanen stadig blir forsinket. Hvorfor nøles det?

Kvoteloven skal tilpasses EUs kvotedirektiv, men her ønsker Arbeiderpartiet unntak fra begrensningen på bruken av Kyoto-mekanismene, noe som åpner for å kjøpe seg fri fra egne reduksjoner i klimautslipp. Ser ikke Arbeiderpartiet at denne begrensningen er ganske klok, ut fra et etisk argument om byrdefordeling?

Asmund Kristoffersen (A) [10:18:29]: Når det gjelder spørsmålet knyttet til at Regjeringen bruker tid på å få fram helt banebrytende forslag i verdenshistorien – må jeg nesten si – enten det gjelder det vi legger til rette for i klimakvoteloven, eller det gjelder det som Regjeringen nå jobber med i forhold til klimahandlingsplaner, så er det ingen andre land som har gjort dette. Jeg tror det er godt både for landet og også for Stortinget at det kommer et godt gjennomarbeidet dokument til Stortinget.

Når det så gjelder spørsmålet om ikke å ha tak på kjøp av kvoter under de forskjellige mekanismene, som jeg også gjorde greie for i mitt hovedinnlegg, har det med det å gjøre – som jeg også sa er litt vanskelig – at vi legger veldig strenge restriksjoner på våre bedrifter. Da vil det altså være slik at de bedriftene som ser seg nødt til å kjøpe

kvoter fordi de ikke kan skape resultater selv, kan bruke de mekanismene uten at det er noe tak. Det betyr altså at vi får til et balansert opplegg i klimakvoteloven når det gjelder handel, omstilling og reduksjoner.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:20:07]: Saken vi behandler i dag, er av stor viktighet for norsk industri. Her legger man rammebetingelser som norsk industri må forholde seg til de neste fem årene, og som sannsynligvis legger permisene for det som skjer også etter 2012. Da er det trist at Stortinget har måttet vente så lenge og må jobbe under hastverk. Uansett hva forrige taler påstår, bærer denne innstillingen preg av hastverk, fra komiteens side og ikke minst fra Regjeringens side. Det kommer jeg tilbake til.

La meg først si at Fremskrittspartiet er for kvotehandel. Derfor er det trist når vi legger regimet for kvotehandelsystemet i Norge, at det blir som det blir. Fremskrittspartiet mener at en må gjennomføre kvotehandel for å sikre at en får mest mulig nytte for de pengene en investerer i CO₂-reduserende tiltak. Da burde en hatt et skikkelig system i bunnen. Det har vi dessverre ikke.

Det er riktignok gledelig at Regjeringen – eller i hvert fall de rød-grønne partiene på Stortinget – nå sier at kvotehandel er bra. Det betyr jo at i hvert fall SV har snudd trill rundt i forhold til deres motstand mot kvotehandel da Stortinget behandlet en tilsvarende sak i 1997, nemlig oppfølgingen av Kyoto-avtalen. Det som er trist, er at systemet blir så dårlig som det blir.

I utgangspunktet er jo industrien og de fleste positive til at en skal ha kvotehandel inn i lovverket, og det er viktig at denne loven blir vedtatt for at norsk industri skal kunne delta i kvotehandel. Men det er ikke så viktig å få denne loven på plass at en bør gjøre det for enhver pris, for det er Norge selv som bestemmer hvordan en tildeler disse kvotene, og en kan ha mer enn nok kvoter å tildele norsk industri i dag, så lenge en sier at oljeindustrien skal kjøpe sine.

Innstillingen og Regjeringens politikk preges av at dette er et kompromiss mellom to partier som tradisjonelt har stått på hver sin side i denne saken. Det ser en. Arbeiderpartiet har fått gjennomslag for at en skal bruke Kyoto-mekanismene friest mulig. Det er bra, det støtter Fremskrittspartiet fullt ut. Samtidig har SV fått gjennomslag for sin politikk om at en skal dele ut minst mulig kvoter til industrien.

Vi så et oppslag i Dagbladet for noen måneder siden der Regjeringen helst ikke ville dele ut en eneste kvote, med en kostnad på 3–4 milliarder kr som konsekvens. Nå blir det til at en ikke deler ut kvoter til ny industri, med en kostnad på ca. en halv milliard kroner. Ikke så galt som det kunne blitt, men fortsatt galt nok. Jeg konstaterer at dette blir det samme som å gi en dødsdom over all industri som er etablert i Norge etter 2001. Det er bl.a. varslet for NorFraKalk og SMA Magnesium. Derfor vil Fremskrittspartiet – og jeg tar her opp våre forslag – fremme en del forslag til lovendringer som sikrer at vi får på plass en god

klimakvotelov, at det er en framtid for industrien i Norge, og ikke minst at klimakvoteloven blir på linje med det som gjelder for EU.

Hva er det som er galt med det som nå er foreslått? Generelt kan man si at det som er godt, er at eksisterende industri kommer rimelig greit ut. Det sier også industrien, LO og NHO. Det som er problemet, er at ny og utvidet produksjon etter 2001 kommer fullstendig elendig ut. Det tildeles altså ikke en eneste gratis kvote til ny industri eller utvidet virksomhet etter 2001, med unntak av gasskraftverk under spesielle omstendigheter. Det har miljøvernministeren i svar til komiteen sagt at det vil gi over en halv milliard kroner i ekstrakostnader for denne industrien.

20 pst. av bedriftene i kvotesystemet vil måtte kjøpe kvoter tilsvarende mer enn 20 pst. av sine CO₂-utslipp. Det blir en ekstrakostnad av betydning, og det er en ekstrakostnad som andre bedrifter i EU ikke vil få. Det er altså en særnorsk åpning. Det er tull at Norge her er forpliktet av Kyoto-avtalen og derfor må gjøre det slik, som noen prøver å skjule seg bak. Det er ingen andre land i EU som gjør det på samme måten. I alle andre EU-land er det en eller annen form for tildeling av gratis kvoter også til ny industri.

Flere bedrifter kommer rimeligere ut. NorFraKalk, som nå er under bygging i Trøndelag, har varslet at med det kvoteregimet som nå vedtas, vil bedriften trolig aldri bli åpnet. Man får altså et tomt skall. SMA Magnesium er et kalkverk i verdensklasse som har investert stort i reduksjon av NO_x, svovel, kvikksølv og svevestøv. Og som vi kunne lese i Rana Blad i går, var den lokale arbeiderparti-representanten forferdet over at man kunne vedta en klimakvotelov som slo så uheldig ut.

Så ser jeg at Regjeringen i hastverksarbeidet prøver å rette opp dette gjennom et forslag i salen. Det er egentlig uhørt at en saksordfører kommer med forslag i siste sekund. La oss håpe at de redder den bedriften, men det er mange andre bedrifter på listen som ikke vil få den samme hjelpen – maxit Leca f.eks., som hadde produksjon på Rælingen og Borge, har strukturrasjonalisert, mistet kvotene der de har lagt ned, og får ikke kvoter der de øker produksjonen.

Sist torsdag stod man her i Stortinget og var veldig begeistret for at nå kunne det bli aktivitet på Lutelandet. Ja, hva er det de skal drive med på Lutelandet? Jo, det er industri, og de ønsker å få tilført naturgass. Det vil bli CO₂-utslipp fra den aktiviteten. Den aktiviteten får ikke CO₂-kvoter etter den klimakvoteloven som her vedtas. Dette er det samme som å gi en dødsdom over Lutelandet. Jeg ønsker spesielt Senterpartiet lykke til med å kommunisere det i det fylket.

Norge er som sagt det eneste landet som ikke gir kvoter til ny virksomhet. Det er selvpålagte restriksjoner som kun smerter en selv. Ekstrakostnaden blir 565 mill. kr, og noen vil kanskje si – ja, men i mangel av kvoter må vi gjøre det på den måten. Problemet er at det ikke er mangel på kvoter. Staten sitter sannsynligvis med minst 6 millioner kvoter på hånden, tilsvarende 6 millioner tonn CO₂. Det er altså det dobbelte av det behovet som vi har for å kunne tildele til ny industri og til utvidet virksomhet for eksiste-

rende, slik at vi får konkurransevilkår på linje med EU. Da vil staten fortsatt ha ca. 3 millioner kvoter igjen som de kan selge.

Så ser vi at statsråden på spørsmål fra komiteen sier – nei, de forutsetter – at dette skal være provenynøytralt for Regjeringen, slik at når Regjeringen mister inntekter ved at oljeindustrien skal kjøpe kvoter istedenfor å betale CO₂-avgift, skal Regjeringen ta inn de tapte inntektene ved å selge kvoter som de ellers kunne tildelt industrien. Det vi ser her, er en sosialistisk regjering på sitt verste, som kun tenker inntekter og ikke tenker industri eller miljø.

Det er en ubegripelig industripolitikk, spesielt i sammenheng med den industrikraftmarkeringen som var på plenen utenfor her på onsdag, der de rød-grønne nok en gang trakk det flatt. Det ble egentlig bare en sponsor-markering, for det var kun de rød-grønne selv som fikk lov til å holde sine innlegg. Da ble det lovt et industrikraftregime, for da var det veldig viktig å sikre industrien. Nå vedtar man altså en klimakvotelov som har den motsatte effekten. Da ser vi ingen fra fagforeningen som er ute på plenen, for det gjelder å beskytte sine egne.

Klimakvoteloven tyder på at man vil innfri Kyoto-forpliktelsene og bedre kraftbalansen ved sakte, men sikkert å ofre industrien. Det er den eneste reelle konsekvensen av det som nå vedtas.

Fremskrittspartiet vil derfor fremme en rekke forslag til lovendringer som sikrer norsk industri. Vi vil gi nye og utvidede virksomheter klimakvoter på linje med eksisterende virksomheter. Vi vil utvide basisperioden fra 1998 fram til 2005, slik at man får et bredere grunnlag for å vurdere hvor mye kvoter den enkelte bedrift skal få. Vi vil ha en sikkerhetsventil inn i lovverket som sikrer at bedrifter som får stort avvik mellom tildelte kvoter og den kvoteplikten de har, faktisk kan søke om økt tildeling og legge vekt på normprinsippet, slik at hvis bedriften er bedre enn det man kan forvente, skal de ikke bli offer for et strengt norsk kvoteregime.

Vi sier at vi må ha gasskraftverk med best tilgjengelig teknologi, istedenfor at man skal ha en uforståelig tekst om at man skal basere seg på CO₂-håndtering. Jeg merker meg at statsråden på spørsmål fra komiteen nekter å konkretisere hva man mener med setningen om at man skal basere seg på CO₂-håndtering. Hvordan kan man forvente at industrien skal foreta en eneste investering i gasskraftverk, når ikke engang statsråden forteller Stortinget hvordan regelverket for dette skal være?

Fremskrittspartiet foreslår også at man ikke skal kunne inkludere nye sektorer i lovverket uten at det har vært innom Stortinget. Når vi i loven konkretiserer hvilke sektorer som skal omfattes av klimakvoteloven, kan man ikke supplere dette i forskrifter. Da burde hele opplegget for hvilke sektorer som skal omfattes, vært i forskrifter. Man kan ikke ha noe i lovverket og så supplere resten i forskrifter.

Vi mener også at det er unødvendig å ha en egen straffeparagraf i denne klimakvoteloven. Det er tross alt en straffeparagraf i forurensningsloven, § 19 hvis jeg ikke husker feil. Det får holde. Man må ikke gå etter bedrifter

som slipper ut litt for mye CO₂ og straffe dem ekstra sterkt med fengselsstraff.

I denne saken burde norsk industri fått honnør og ikke juling fra Stortinget. De har fortløpende satt i verk store tiltak i landbasert industri. Det har vært ca. 10 millioner tonn reduksjoner i CO₂-utslipp siden 1990, ifølge statsråden. De er altså mer miljøvennlige enn sine internasjonale konkurrenter både i EU og ikke minst globalt. CO₂-utslippene i Norge per capita er konstante. Ja, de har økt i oljeindustrien, men de har blitt redusert på fastlandet. Grunnen til at man da likevel har sett en total økning i Norge, er at vi har en større befolkning nå enn vi hadde i 1990. Det kan vi ikke ignorere. Ifølge statsråden slapp vi ut 11,7 mill. tonn CO₂ pr. innbygger. Vi gjør det samme i dag, og vi kommer til å gjøre det samme i 2020. Da kan en ikke komme og si at norsk industri er så grusom – tvert imot. Norsk industri viser at de har tatt ansvar, og da bør en ikke straffe dem.

Det er jo trist når belønningen kommer med verdens strengeste kvotesystem. Det blir symbolpolitikk når en kun ser på det nasjonale CO₂-regnskapet i denne saken. En burde jo stimulere industrien til å etablere seg i Norge. Når en vet at norsk aluminiumsindustri bare slipper ut en tredjedel så mye CO₂ pr. tonn produsert aluminium som det konkurrentene i Asia gjør, burde en i miljøets navn ønsket at en produserte mest mulig av dette i Norge, for å redusere det totale utslippet fra aluminiumsindustrien. I stedet har en en målsetting om at en ikke skal etablere ny eller utvidet virksomhet i Norge som slipper ut betydelige mengder CO₂, som statsråden skriver til komiteen. Det er det samme som å si at Norge skal framstå som best i verden, og så får resten av verden gå til grunne på grunn av CO₂, men det skal i hvert fall ikke komme utslipp fra Norge – istedenfor å erkjenne at det vil være etterspørsel etter aluminium uansett hva vi gjør i Norge, og da må vi være med og ta et globalt ansvar og produsere aluminium der det skjer best.

Og så er det en logisk brist, uansett hva representanten Kristoffersen prøver å bortforklare nå i replikkordskiftet. Eksisterende prosessindustri får 100 pst. av sine utslipp dekket. Begrunnelsen for dette, fra Regjeringens side, er at det er ikke mulig å foreta betydelige kutt i den industrien. Men samtidig forventer en hvis det bygges et nytt prosessverk i Norge, at de skal få så stor stimulans for at de ikke får CO₂-kvoter gratis, at de på en eller annen måte skal finne ut hvordan de skal klare dette med nullutslipp. Ja, eksisterende prosessindustri vil kunne tjene penger på å selge kvoter hvis de klarer å redusere sine utslipp med 2, 3, 4, 5 pst. Men den industrien som ønsker å etablere seg i Norge, og som gjerne bruker den teknologien som reduserer utslippene med 5 pst., må fortsatt dekke sin kvotehandel med 95 pst. handel. 95 pst. handel! Og når Regjeringen her snakker om at kvoteprisen vil ligge på rundt 200 kr, ser vi at dette blir urimelige kostnader.

Så til gasskraftverk: Det at statsråden nekter å konkretisere realitetene i og konsekvensene av klimaloven med tanke på nye gasskraftverk, er uholdbart i denne saken. Når en ser på hva statsråden har skrevet om Skogn i svar til komiteen, kan en begynne å lure på om konsesjonen til

Skogn fortsatt står ved lag. Der er det ganske mye rart skjult i detaljene. Jeg skulle likt å se konsesjonshaverne da de fikk svaret som ble gitt fra statsråden.

Til slutt når det gjelder Regjeringens håndtering av denne saken: Saksordføreren sa at Stortinget hadde fått den tid som var nødvendig. Jeg tror alle som leser denne innstillingen, vil se at det slett ikke er tilfellet. Regjeringen har kranglet om klimavoteloven i 20 måneder før den til slutt ble fremlagt. 20 måneder! Da inkluderer man en månedens høringstid til industrien – i påskeferien – for å behandle dette. Så gir Regjeringen Stortinget 20 dager – etter pinsen – fra den blir avgitt, for å behandle dette. Da statsråden i Politisk kvarter for et par uker siden ble spurt om hvorfor det tok så lang tid, svarte statsråden at dette er utrolig komplisert. Men Stortinget skal likevel klare å grave seg ned i dette, gjennomføre høringer, behandle det i partiorganisasjonene og avgi en innstilling som er kvalitetssikret, på 20 dager! Det er ikke troverdig når en da sier at Stortinget har fått den tid som er nødvendig. Dette er hastverksarbeid fra ende til annen! Og når saksordfører kommer med forslag i salen, understreker det påstanden.

Jeg viser også til de svar som er gitt til komiteen på en rekke spørsmål. Statsråden skriver at hun kan ikke svare innenfor gitte tidsfrister. Statsråden skriver at hun viser til klimameldingen. Men klimameldingen er jo ikke fremlagt ennå. Hvordan i alle dager skal Stortinget kunne ta hensyn til Regjeringens klimapolitikk når vi ikke vet hva den består i? Regjeringen er på de aller fleste spørsmål ikke i stand til verken å kvantifisere eller detaljere konsekvensene av klimavoteloven. Da nytter det ikke å komme og si at Stortinget har fått den tid som er nødvendig.

Helt til slutt: Veldig mange av partiene på Stortinget og ikke minst miljøbevegelsen og media har i det vide og det brede diskutert muligheten for å få på plass et klimaforlik på Stortinget. Ingen vet helt hva dette klimaforliket kan bestå i, fordi saken er ennå ikke fremlagt fra Regjeringen, til tross for intens krangel over lang tid.

Men er det ikke nettopp klimapolitikk vi behandler i dag? Er ikke nettopp det vi behandler i dag, en av de viktigste premissene for klimapolitikken de neste fem år? Da kan en spørre: Har det blitt gjort noe som helst forsøk fra Regjeringens side på å inngå et klimaforlik med ett av partiene? Nei! I den grad et opposisjonsparti står sammen med Regjeringen, er det enten som en samlet komite, altså helt ukontroversielle ting, eller det er fordi en tilfeldigvis er enig om et eller annet standpunkt. Det er ikke fordi Regjeringen har gitt noe som helst på noe som helst område. Det vitner lite om et mulig klimaforlik i noen retning, dessverre.

Presidenten: Representanten Ketil Solvik-Olsen har tatt opp de forslag han refererte til.

Presidenten vil bemerke at bruk av ordet «tull» ikke er parlamentarisk.

Det blir replikkordskifte.

Tore Nordtun (A) [10:35:58]: Jeg må få lov til å sitere litt fra innstillingens innledning:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at klimaproblemet globalt sett er den største miljøutfordring vi står overfor, noe som er klarere og klarere dokumentert gjennom rapportene fra FNs klimapanel (IPCC).»

I denne forbindelse vil jeg be Fremskrittspartiets representant redegjøre for hvilke globale miljøproblemer som er større enn de utfordringene som nå beskrives som klimaproblemer?

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:36:46]: Hvis representanten Nordtun hadde lest hele innstillingen og ikke bare enkelte avsnitt, ville han sett at Fremskrittspartiet svarte på den merknaden som regjeringspartiene har lagt inn, og som de andre òg støtter.

Det har vært et møte som ble kalt Copenhagen Consensus, der en vurderte 10–15 av de største miljøutfordringene i verden, bl.a. aids og inneklimate i Afrika – representanten Nordtun har selv vært med til Madagaskar og sett det – fordi de fleste hyttene der ikke har pipe, og det tar livet av folk. Da har han faktisk vurdert kostnader og muligheter for å gjøre noe med dette. Klimaet kom ikke nødvendigvis helt på topp – ikke for å undergrave utfordringene en står overfor ved eventuelle klimaendringer, men når Fremskrittspartiet ikke er med på en merknad, har det noe å gjøre med at Regjeringen i 20 måneder har skreket opp om hvor viktig det er å gjøre noe med dette. Fortsatt har den ikke klart å framlegge sin egen sak, mens Fremskrittspartiet derimot har framlagt et Dokument nr. 8-for-slag om en helhetlig klimapolitikk.

Ivar Kristiansen (H) [10:38:00]: Jeg har inntrykk av at Fremskrittspartiets politikk på dette området er i en slags gradvis endring, i motsetning til da Stortinget i 2004 behandlet spørsmålet om innføring av en prøveordning med kvotekjøp i Norge. Da viste Fremskrittspartiet både i forslag og i debatten – hvor man stemte imot både kvotesystemet og Kyotoprotokollen – til at man var imot denne loven om kvoteplikt og handel med kvoter for utslipp av såkalte klimagasser.

Jeg oppfatter det denne gang som om Fremskrittspartiet ikke stemmer mot loven som sådan. Betyr dette at Fremskrittspartiet ikke lenger er tvilende til om klimaendringene i det hele tatt er menneskeskapt?

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:38:58]: Fremskrittspartiet er det eneste partiet på Stortinget som våger å sette spørsmålsteget ved etablerte sannheter, uansett om de kommer fra FNs klimapanel eller fra skeptikere. Jeg synes det er litt trist at en i en klimadebatt kun lytter til FNs klimapanel og ikke lytter til dem som har alternative scenarier til det som nå skjer. Vi vet at det også finnes mange vitenskapelige forklaringer som kan sannsynliggjøre hvorfor det skjer endringer nå.

Poenget er at vi er for å ta Kyoto-avtalen på alvor – den ligger i bunnen. Vi sa også, da vi behandlet det nasjonale prøvekvotesystemet, at vi ønsket å ha en slik ordning, men at systemet måtte være integrert med EUs, og det ble det ikke. Når vi ser erfaringene fra dette nasjonale kvote-

systemet i 2005–2007, ser vi altså at 0,5 pst. av kvoteplikten har blitt omsatt i et kvotesystem – eller var det ca. 76 000 tonn? Det er så lite at vi ikke kan kalle det et prøvesystem. Dette advarte Fremskrittspartiet mot da en ikke fikk integrert det med EUs, og derfor stemte vi delvis imot det som da ble vedtatt.

Heidi Sørensen (SV) [10:40:10]: Det er litt trist at Fremskrittspartiet får 15 minutter på talerstolen til å snakke om en klimasak, og så klarer de å utnytte tiden på den måten at de ikke klarer å bruke ett minutt på å snakke om de utfordringene klimaet betyr for oss alle sammen. De klarer heller ikke å bruke ett eneste minutt på å snakke om det som er Fremskrittspartiets kron eksempelpå at man har en miljøpolitikk, nemlig at de flere ganger har vedtatt at forurensere skal betale.

For Ketil Solvik-Olsen handler visst denne saken verken om klimaspørsmål eller om at forurensere skal betale. Derimot får vi i replikkrunder vite at aids er et større miljøproblem enn klimaet. Jeg imøteser forslaget fra Fremskrittspartiet om å behandle aids under forurensningsloven.

Jeg vil bare gjenta spørsmålet fra Tore Nordtun: Hvilke andre miljøproblemer oppfatter Ketil Solvik-Olsen er en større utfordring for menneskeheten enn det klimaspørsmålet vi i dag behandler?

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:41:11]: Representanten Sørensen har rett i at aids ikke er et miljøproblem. Det jeg skulle vist til, var at Copenhagen Consensus tok for seg de største miljø- og helseutfordringene verden står overfor. Jeg tror at folk som dør av aids og tuberkulose, synes det er like alvorlig som om de dør av svovelutslipp. Derfor er det viktig å se på de totale nytteverdiene av investeringene i helse og miljø. Jeg viste til listen fra Copenhagen Consensus og skal ikke gjenta den.

Det jeg derimot vil fokusere på, er at alle i den norske klimadebatten i lang tid har uttrykt sin bekymring og skapt et hysteri ute i befolkningen. En har i liten grad fokusert på de konkrete tiltakene som faktisk bidrar til å redusere CO₂-utslippene. Det er jo nettopp det Fremskrittspartiet har lagt vekt på, ikke å diskutere og skape et hysteri rundt dette, men heller komme med konkrete løsninger. Det har Fremskrittspartiet gjort i forbindelse med denne klimakvoteloven når det gjelder hvordan vi skal få det til i norsk industri. Vi har gjort det i Dokument nr. 8:97, om hvordan Norge skal innfri sine totale klimaforpliktelser, inkludert nasjonale tiltak og teknologisk utvikling. Og så håper vi at representanten Sørensen også støtter det, i stedet for bare å snakke om klimaet som sådant.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Ivar Kristiansen (H) [10:42:38]: La meg først få lov å fremme de forslag som Høyre står sammen med andre om, og dem vi står alene om, i innstillingen.

Det er jo en betydelig debatt vi har på overtid i Stortinget i dag. Det er ingen tvil om at det som er omtalt i innstillingen – som er ganske godt gjengitt av saksordfører –

er menneskehetens aller største utfordring: Hvordan skal vi forholde oss til klimagassutslipp, ikke bare nasjonalt, men for hele klodens del? Vi er antagelig i den situasjonen at vi har en overveldende mengde dokumentasjon på hva som er i ferd med å skje både i hjemlandet og i utlandet, hva som blir konsekvensene av de utslippene som allerede har funnet sted, og hva vi står overfor for å møte denne trusselen.

Vi har også fått rapporten fra Lavutslippsutvalget, vi har fått tid til å studere internasjonale rapporter fra FNs klimapanel, og vi har fått Stern-rapporten, som på mange måter illustrerer hvilke valg vi står overfor. Og de to valgene er ganske enkle å forholde seg til. Det ene er å vente og se, mens det andre er å aksjonere i dag. Høyre vil på alle måter at vi skal handle i dag, vel vitende om at det er det eneste valgbare alternativet. Det andre er at dette vil være det beste, det mest hensiktsmessige og den suverent billigste form for løsning.

I Stern-rapporten slås det fast at det å handle i dag vil kunne gi en kostnad beregnet til rundt 1 pst. av ethvert lands nasjonalprodukt. Alternativet vil være å utsette handling i 20 år, og da står vi overfor kostnader som representerer 3–5 pst. av et lands brutto nasjonalprodukt. Jeg tror vi må ta inn over oss det forhold at kostnader med å håndtere menneskeskapte klimautslipp etter hvert kommer til å bli kanskje en av de største, om ikke den største, post på statsbudsjettet. Da må vi ta dette inn over oss med det alvor dette tross alt representerer.

Jeg tror også vi gjør galt i å ta inn over oss den form for kunnskap at de norske utslipp er så beskjedne, vi står for bare ca. 2 promille av verdens klimagassutslipp. Isolert sett er dette rett, hvis vi ønsker å operere innenfor et slags kretsmesterskap i klimapolitikk eller en nasjonal konkurranse i klimapolitikk, men det er ikke der vi befinner oss, og det er heller ikke der vi kan løse utfordringene.

Norge er en klimaversting. Det er få som kan konkurrere med oss i utslipp. Norge henter inntekter, ikke fra 2 promille av verdens klimagassutslipp, men fra mellom 3,5 og 4 pst. av salg av fossilt brensel. Det gjør at vi som nasjon har en forpliktelse ikke bare overfor vår egen befolkning, men overfor alle andre som vi tjener grovt med penger på. Det betyr at Høyre har støttet Regjeringen på de fleste punkter i utviklingen av etter hvert å få stablet på beina en nasjonal klimapolitikk. Vi har fulgt Regjeringens forslag, krone for krone, når det gjelder utfordringen med å håndtere CO₂-fangst ved våre gasskraftverk som etter hvert kommer i sving, og det samme i prosessen med å løse håndtering og lagring av CO₂.

Vi etterlyser et større innslag av forskning på dette området enn den velvilligheten vi til nå har sett fra Regjeringens side. Vi håper faktisk at man tar et krafttak istedenfor et hvileskjær også på dette området, selv om ikke CO₂-fangst og lagring er hjemlet verken i EØS-direktivet eller i Kyotoprotokollen. Hvis Norge klarer å løse utfordringen med CO₂-fangst fra gasskraftverk og produksjon av naturgass, har vi gjort verden en stor, stor tjeneste.

Vi støtter Regjeringens forslag om klimamål, og vi støtter også, fra Høyres side, de mål som er satt for å overoppfylle Kyotoprotokollens rammer nasjonalt.

Så er spørsmålet, som representanten Ketil Solvik-Olsen var grundig inne på i sitt innlegg: Har Stortinget nå i dag fått tilstrekkelig kunnskap om hva som er konsekvensene av de forslag som fremmes av Regjeringen på overtid? Jeg er redd for at svaret er nei. Denne saken bærer preg av et enormt hastverk. SFT-rapporten, som var et av grunnlagsdokumentene for Regjeringens arbeid, lå på mitt bord i går. Når det gjelder de kompliserte spørsmål som vi har stilt til Regjeringen – bare Høyre alene har skrevet rundt 30 forskjellige spørsmål – har vi fått noen gode svar, men på de fleste områdene relativt omtrentlige svar. Det er ikke tilfredsstillende. Jeg er litt redd for at når man, etter å ha stridd seg frem innad i regjering og fremmer et forslag på brutal overtid, blir det litt hult når man presenterer dette som om Norge her er best i klassen i hele verden, og at vi fremmer flere lovforslag som er strengere enn noe annet land kan konkurrere med. Dette er jeg ikke sikker på er riktig.

Jeg mener vi er lysår bak EU. EU er en institusjon som er pådriver i disse spørsmålene i FN-systemet, men også i å implementere ny politikk som vi på mange måter kan ta mer eller mindre blåkopi av. Da synes jeg det er litt pinlig at vi også på dette området har valgt å stå utenfor den institusjonen som prøver å gjøre nybrottsarbeid, enten det er i FN-systemet eller i siste G8-møtet som fant sted i Tyskland.

La meg bare, for å ha sagt det, si at den kritikk som representanten Solvik-Olsen fremmet på dette området, slutter Høyre seg til.

I det som går på allokeringsplan, kunnskap og kjennskap til dem som blir berørt av kvotesystemet, er det også sterkt å kritisere at de fleste som blir berørt av disse forslagene, neppe får kjennskap til hva dette betyr før direktivet og loven er satt i kraft. Det illustrerer bare hvor forsinket vi er i Norge på dette feltet. Vi skiller lag med Regjeringen i disse spørsmålene i at vi ønsker ikke å straffe foretak og bedrifter som har utvidet sin virksomhet etter 31. desember 2001. Vi ønsker ikke å straffe foretak som er nyetablert, vel vitende om at vi prinsipielt er på særdeles tynn is når det gjelder å la en lov få tilbakevirkende kraft tilbake til 1. januar 2002. Ingen som ble etablert da, kunne vite at de i 2007, i juni, skulle bli rammet og straffet for at de kom på gal side av et årsskifte. Det er også, etter Høyres oppfatning, en fullstendig gal klimapolitikk, vel vitende om at det alltid er den siste etableringen som finner sted, som gjør bruk av den beste og mest anvendte teknologi, også innenfor klimagassutslipp, som er tilgjengelige. Disse bedriftene er det altså at Regjeringen i dag med mer eller mindre åpne øyne ønsker å straffe. Da er det helt relevante spørsmål som stilles – en peker på enkeltforetaks navn – om at i en konkurransemessig svært vanskelig situasjon kan faktisk vedtaket i Stortinget i dag gjøre at selskap som kanskje i enkeltilfeller driver med den best kjente teknologi på sitt område, ser seg nødt til å flytte ut av landet, og at de da i større grad vil ha en tilbøyelighet til å velge en annen energibærer enn man gjør i Norge. Så kan man kanskje slå seg på brystet og si: Jo da, dette vil styrke det nasjonale klimaregnskapet. Det vil det åpenbart gjøre. Norsk industri, som er best i klassen i hele verden

på dette området, kan legges ned i Norge, og man styrker de nasjonale tallene. Men jeg tror også statsråden og de rød-grønne partiene må stille seg selv spørsmålet: Hva blir klimaregnskapet i sum av at norske foretak får en smell gjennom dette vedtaket, som gjør at de går ned i knestående og må fatte beslutning om enten nedlegging eller utflytting? Dette blir et stort minus i det totale klimaregnskapet.

Helt til slutt vil jeg bare si at jeg tror det forslaget som er lagt frem fra regjeringspartiene i dag, bare illustrerer at man omsider begynner å få kalde føtter for hva som kan bli konsekvensen for en del foretak i Norge.

Presidenten: Representanten Ivar Kristiansen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Asmund Kristoffersen (A) [10:53:07]: Representanten Ivar Kristiansen understreket på en forbilledlig måte og dokumenterte godt alvoret i de menneskeskapte klimændringene som vi står framfor. Det var klok tale, og dette forsterkes også ved at Høyre er med på våre merknader der vi sier at vi egentlig i prinsippet er imot å dele ut gratis kvoter.

Men – så kommer men-et, og det er jo det inkonsekvente – Høyre fremmer alene, og delvis sammen med Fremskrittspartiet, forslag som uthuler nødvendige tiltak for nettopp å sette i verk klimabesparende forhold. Da må jeg spørre representanten Kristiansen: Hva blir da essensen i Høyres klimapolitikk?

Ivar Kristiansen (H) [10:54:11]: Essensen i Høyres klimapolitikk er at vi har en politikk som i proventy ikke skiller seg fra regjeringspartienes og Regjeringens forslag når det gjelder utslipp. Vi har inndekning i forhold til det vi foreslår, som tar høyde for utvidelser etter 2001, eller nyetableringer som vi da henter fra den såkalte frikvoten på 6 millioner tonn årlig som Regjeringen disponerer. Vi mener i tillegg at det å nedlegge i Norge for å spare rundt 3 millioner tonn årlig, vil kunne føre til en fordobling av utslipp i form av utflytting av norsk industri.

Jeg deler representanten Kristoffersens syn på dette med gratiskvoter. Vi skulle helst sett at det ikke eksisterte gratiskvoter i det hele tatt, men vi forholder oss til EU-systemet, og at vi selvfølgelig ikke kan gi norsk konkurranseutsatt virksomhet umulige rammebetingelser i forhold til konkurrentland.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:55:27]: Kraftsituasjonen i Midt-Norge er som kjent anstrengt, og det må på plass betydelig ny kraftproduksjon. Veldig mange av dem som kan kraftsektoren, sier at gasskraftverk er det eneste som kan gi nok volum ny kraft innenfor en rimelig tidshorisont og til en noenlunde akseptabel kostnad.

Samtidig vet man at CO₂-rensing tidligst skulle være tilgjengelig i 2012, gitt at ønsketeknikken til Regjeringen slår til. Det eneste kraftprosjektet, som er på Fræna i Møre og Romsdal, og som gjerne blir realisert før den tid

– Tjeldbergodden har utsatt sitt – det vil være uten CO₂-rensing.

I Høyres forslag sier de at kvotereserver til tildeling av ny gasskraft skal basere seg på rensing. Da er spørsmålet: Hva legger Høyre i at noe skal basere seg på rensing? Det var jo umulig å få Regjeringen til å svare på det, men kan Høyre svare på det?

Ivar Kristiansen (H) [10:56:22]: Representanten Solvik-Olsen vet sannsynligvis ganske godt at Høyre gjennom mange år har vært en pådriver for å få på plass norske gasskraftverk. Vi har ikke stilt som betingelse såkalt krav om CO₂-rensing fra dag én for de prosjektene som har vært lansert, enten vi snakker om Tjeldbergodden, Skogn, eller de i Hordaland som er i drift. Jeg kan også vise til Snøhvit osv.

Målsettingen er selvfølgelig fra Høyres side at den teknologien som kan ta høyde for CO₂-fangst og etter hvert også lagring, er vi før eller siden nødt til å få på plass. Der er vi med Regjeringen både når det gjelder bevilgnings- og målsettingstakt. Vi mener jo selvfølgelig at naturgass gjennom gasskraftverk i Norge er langt bedre løsninger enn når Regjeringen kommer seilende med sine mobile, sterkt forurensende gasskraftverk.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Heidi Sørensen (SV) [10:57:56]: Jeg slutter meg til den gode redegjørelsen som saksordfører har gitt for denne saken. Jeg vil ta akkurat samme inngang som ham, nemlig at vi behandler en sak som vedrører den aller største miljøutfordringen menneskeheten står overfor.

Når man studerer iskjerneprøver fra Antarktis, noe som er helt fascinerende at man kan gjøre teknologisk, kan man se at CO₂-innholdet i atmosfæren ikke har vært høyere på 650 000 år. Vi må altså 650 000 år tilbake i tid for å ha det CO₂-innholdet i atmosfæren som vi har nå. Vi kan også se at sammenhengen mellom temperaturøkninger og CO₂-innholdet i atmosfæren alltid har vært til stede, og at det historiske nivået vi har nå, allerede er vanskelig å takle. Derfor trengs det sterke virkemidler for en rask omstilling, ikke bare av Norge, men av hele verden, for å møte de utfordringene.

Jeg er glad for det representanten Ivar Kristiansen fra Høyre sa i sitt innlegg, at kanskje vi skal venne oss til at det å få bukt med klimaproblemene vil være en av de største utgiftspostene på statsbudsjettet. I møte med klimaforandringene er vi uansett nødt til å tenke på at vi skal få mest mulig igjen for de pengene vi investerer, i form av utslippsreduksjoner. Forurensere skal betale! Det er et prinsipp som hele Stortinget har sluttet seg til, og vi må gjøre ting så kostnadseffektivt som mulig. Problemet er ofte at når vi skal konkretisere at forurensere skal betale, så er virkemidlene tøffe og til dels upopulære. Vi vet i dag at tildeling av gratiskvoter reduserer kostnadseffektiviteten i et kvotesystem, og det rensonerer en smule på prinsippet at forurensere skal betale. Vi har likevel valgt å legge oss opp mot EUs kvotesystem for at vi skal ha en rimelig overgang, en god omstilling, også for industrien. Men på

noen områder har vi valgt å være mer klimavennlige enn det EU har klart å være i sitt kvotesystem, også for å kunne være med og peke på hva som skal skje etter 2012.

Regjeringen er helt klar på – og det er viktig – at etter 2012 skal vi ikke ha gratiskvoter. Derfor må all industri nå starte omstillingen slik at vi kan møte de krav som blir stilt etter 2012. Ingen skal da komme og si: Vi visste ikke dette. Derfor har Regjeringen sagt det tydelig i proposisjonen. Samtidig skal vi selvfølgelig se til det som skjer i EU-systemet, altså jobbe opp mot EU-systemet for at det skal bli likedan der, at det ikke skal være gratiskvoter i EU-systemet etter 2012.

Jeg støtter selvfølgelig det forslaget som representanten Asmund Kristoffersen la fram innledningsvis, knyttet til den bedriften som heter SMA Mineral. For oss har det en miljøbegrunnelse. I forslaget skal det tas hensyn til at hvis det er bedrifter som bruker overskuddsgass fra bedrifter i nærheten som ikke er kvotepliktige, eller ikke har avgift, skal de få godskrevet kvoter for det. Hvis ikke hadde det blitt lønnsomt å fagle de utslippene, og det ville gitt helt gale miljømessige incentiver i systemet. Derfor er det en miljøbegrunnelse for å gjøre det vi i dag gjør, som vil ha konsekvenser for SMA Mineral.

Det er en annen viktig ting i kvotesystemet slik som det legges fram i dag, som jeg har lyst til å trekke fram, og det er at offshorevirksomheten, altså utslippene i oljeindustrien, ikke tildeles gratis kvoter. Regjeringen har også sagt – og det er viktig – at CO₂-avgiften skal videreføres for oljeindustrien. På denne måten blir det altså både kvoter og avgifter knyttet til utslipp offshore. Det betyr at man ikke kan se for seg at kostnadene knyttet til klimautslipp på sokkelen kommer til å gå ned, men de kommer til å bli videreført på noenlunde det samme nivå som i dag.

La meg til slutt si: Omstilling er ikke smertefritt. Det er ikke tilfeldig at filmen til Al Gore heter «En ubehagelig sannhet», fordi omstilling er vanskelig og også krever politisk mot.

Mikhail Gorbatsjov brukte et bilde på hva som skjedde da Sovjetunionen ble oppløst. Han sa at det var å sammenlikne med et tog, og det gjaldt å komme på tidlig for å få god plass på toget. Slik er det med klimaendringene også. Klimatoget går. De som omstiller seg raskest, vil få den beste plassen på det toget i framtiden.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torbjørn Andersen (FrP) [11:02:59]: Det er slik at EUs kvotedirektiv legger opp til at også andre sektorer enn de som er med i denne lovendringen, kan tas inn i kvoteordningen i løpet av perioden 2008–2012. Dette vil altså Regjeringen gjennomføre gjennom en forskriftshjemmel. Fremskrittspartiet mener at dette er en såpass viktig sak at den heller bør legges fram for Stortinget framfor å være en sak for byråkratiet og Regjeringen. Da er altså mitt spørsmål til representanten Heidi Sørensen: Hva er egentlig begrunnelsen for at en så viktig sak, som

det også å implementere andre sektorer i løpet av perioden, ikke skal legges fram for Stortinget?

Heidi Sørensen (SV) [11:03:59]: Klimaloven er på dette området en fullmaktslov, så i loven ligger det en fullmakt til også å kunne inkludere andre sektorer. I proposisjonen er det redegjort for én sektor som kan være aktuell – ikke andre – og det er transportsektoren. Det vil bli foretatt en utredning for å se om det vil være hensiktsmessig å kunne innlemme den sektoren. Det har vi sånn sett tatt høyde for. Klimakvoteloven ellers er ganske strengt regulert, og uansett vil alle sektorer som tas inn, hvis det skulle skje – men det er ikke sannsynlig, utenom den som er omtalt – følge de regler som ligger i loven. Det vil på en måte ikke være noe konkurransemessige problem for de sektorene, fordi regelverket som sådant ligger i loven.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [11:05:00]: Både Kristelig Folkeparti og SV har et sterkt engasjement for bærekraftig utvikling og en klimapolitikk som reduserer utslippene av klimagasser. Vi trenger løsninger som har bred politisk oppslutning i Stortinget over lang tid. Det er årsaken til at Kristelig Folkeparti gjerne vil ha SV og Regjeringen med på et klimaforlik i Stortinget. Et godt bidrag er at SV nå støtter bruken av markeds mekanismer for å redusere klimautslippene. Det har ikke SV alltid gjort. Kvoteloven bruker markedet, og Norge skal bli del av kvotemarkedet i EU. EU legger opp til å begrense bruken av de prosjektbaserte Kyoto-mekanismene, og representanten Sørensen har sagt til Dagbladet at Regjeringen ikke bør søke unntak fra dette. Står SV bak representanten Sørensen i dette synspunktet? Og står representanten Sørensen fast på utsagnet i Dagbladet?

Heidi Sørensen (SV) [11:06:07]: Det hersker en slags oppfatning av at SV har vært imot å bruke markeds mekanismer i miljøspørsmål. Det var tross alt SV som inngikk forlik med Bondevik-regjeringen om den forrige kvoteloven, så det ikke skulle være noen tvil om dette. Når vi derimot har vært kritiske, har det vært hvis det er ureglementerte ting i kvotemarkedene, f.eks. i forhold til CDM-mekanismen, som det nettopp har vært lagt fram en rapport fra FN om. Dette er ting vi har vært opptatt av. Så sier de at 20 pst. av det som har kommet foreløpig, ikke er reelle utslippskutt. Når vi handler utenlands, er det ekstremt viktig at det faktisk representerer utslippskutt, og at vi jobber så godt vi kan for at de mekanismene skal sikres. Så har vi vært opptatt av at vi skal ta betydelige mengder – minst halvparten, som det står i SVs program – av utslippsreduksjonene på hjemmebane. Det samme har Kristelig Folkeparti vært opptatt av. EU betrakter alt kvotekjøp internt som nasjonale utslipp. Derfor stiller den situasjonen seg ganske annerledes for Norge.

Gunnar Kvassheim (V) [11:07:21]: Representanten Sørensen la i sitt innlegg vekt på at det norske opplegget var strengere enn EU-systemets. På noen områder er det rett – på ett område, iallfall, er det ikke rett. Det gjelder det foregående spørreliste viste til, nemlig bestemmelsen om at

(Kvassheim)

10 pst. av alle utslipp over frikvoter kan betales med tiltak i u-land, som er en EU-basert ordning.

I innstillingen er det Venstre og Kristelig Folkeparti som understreker i en merknad at denne ordningen ikke bør tas i bruk, fordi vi regner med at det igjen vil føre til at de som har kvoter, vil slippe billigere og på den måten undergrave trykket i de omstillingene vi ønsker å få fram. Er representanten Sørensen fra SV enig i de betraktningene som Venstre og Kristelig Folkeparti gjør seg i sine merknader om dette?

Heidi Sørensen (SV) [11:08:19]: Jeg har betydelig sympati for en del av det Kristelig Folkeparti og Venstre skriver i disse merknadene.

Jeg synes de undervurderer én ting knyttet til EUs kvotemarked som er forskjellig fra hvordan vi vil behandle det, og det er at EU innenfor Kyoto er én boble. Det betyr at all kvotehandel mellom EU-land vil være å regne som nasjonale utslipp i EU, mens all kvotehandel i Norge med EU-land vil være å regne som tiltak ute. Derfor har EU denne spesialordningen knyttet til CDM-prosjekter og til JI-prosjekter. Hvis vi skulle gjort det samme, måtte vi gjort det også ved kjøp av kvoter i EU-land. Det ville blitt ganske komplisert.

Jeg synes likevel det er viktig å understreke at vi jobber knallhardt for at all CDM og all JI skal være godt dokumentert. Jeg er heller ikke sikker på at det er riktig at de kommer til å være de billigste kvotene i framtiden, men at prisen kommer til å legge seg opp under det som er taket på EUs kvotepriser.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Jan Sahl (KrF) [11:09:44]: Klimaendringene er bedre påvist enn noen gang tidligere, og vi ser at den globale oppvarmingen er påvirket av menneskelig aktivitet. Det gode med dette er at vi også kan gjøre noe med det. Uansett hva vi nå gjør, får vi en temperaturøkning de neste ti-årene på mellom to og tre grader. Vi vet ikke hvordan naturen vil reagere på det, og vi kjenner heller ikke konsekvensene fullt ut for vår levemåte her i Norge. Men så forteller både forskere og offentlige utredninger at vi kan iverksette tiltak som stopper temperaturøkningen på sikt. Jo tidligere vi starter, jo billigere og enklere er det.

Etableringen av et kvotemarked for klimagasser er et slikt tiltak. Gjennom kvotehandel kan vi få industri og næringsliv til å investere miljøvennlig. Vi kan på en kostnadseffektiv måte redusere klimautslippene. Utfordringene er at vi ikke bare tenker kostnadseffektivt på kort sikt, men også tenker langsiktig.

Kristelig Folkeparti mener forurenser skal betale. Det betyr også å betale for CO₂-utslipp. Men det er rimelig å gi industrien tid til å omstille seg til mer miljøvennlig produksjon. Derfor har vi i gjeldende klimakvotelov gitt gratiskvoter. Dette vil Kristelig Folkeparti videreføre også for årene 2008–2012. Deretter er vi enig med Regjeringen, som vil arbeide for at industrien i hele EU-området må betale for CO₂-utslipp etter år 2012.

Det er riktig å knytte det norske kvotemarkedet til EU-markedet fra 1. januar 2008. Det har gjort at dagens lovbehandling i Stortinget har gått vel raskt. De politiske vurderingene har skjedd under tidspress, og det har vært travelt med tanke på å formulere gode alternative løsninger. Det må Regjeringen ta ansvaret for. Kristelig Folkeparti har likevel kommet til at vi vil støtte hovedtrekkene i Regjeringens forslag til kvotelov. Vi er enig i at man strammer til loven for å redusere klimagassutslippene. En konsekvens er at industrien får økte kostnader, og et europeisk kvotemarked vil sannsynligvis gi menigmann økte strømpriser fra nyttår av. Vi tror befolkningen vil akseptere dette for å bidra til å stabilisere den globale oppvarmingen.

Kristelig Folkeparti mener det er riktig å stramme til Regjeringens kvotepolitikk ved ikke å søke unntak fra EUs kvotedirektiv som begrenser bruken av Kyoto-mekanismene. Vi mener at hoveddelen av kvotehandelen skal skje i EU-området, og at vi ikke skal handle billige kvoter fra andre steder. Økonomene vil være uenig i et slikt resonnement. Men her er vi enig med statsministerens lærer på universitetet som sier at økonomi også må underlegges etiske vurderinger. Ut fra ønsket om en rimelig byrdefordeling er det viktig at vi rike land reduserer våre egne utslipp framfor å kjøpe oss fri fra slike tiltak ved å kjøpe fra Kina og u-land. Vi mener at kvotedirektivet til EU er klokt på dette punktet.

Samtidig som vi strammer til Regjeringens kvotepolitikk, ønsker vi å legge inn større dynamikk for omstilling i industrien i selve loven. Kristelig Folkeparti foreslår en overføringsregel som innebærer at virksomheter kan overføre utslippskvote fra én installasjon som legges ned, til en annen de driver. Dette legger til rette for raskere modernisering enn det Regjeringen, som vil fjerne kvoten ved nedlegging, står for. Det vil resultere i at installasjonen videreføres for å berge arbeidsplasser, og det vil slite ned utstyret framfor investeringer i miljøvennlig og moderne utstyr og produksjon. Kristelig Folkeparti vil også ha adgang til å rette opp feil i utgangspunktet for gratiskvotene gjennom å kunne kompensere for unormale perioder i basisårene 1998–2001.

Kristelig Folkeparti mener det er riktig å innlemme anlegg for CO₂-håndtering i kvoteloven, og vi støtter at det settes av kvoter til dette. Vi mener videre det er viktig å få en forutsigbar lov som signaliserer tydelig at det skal betales for utslipp av klimagasser. Det vil påskynde omstillingen i industrien. Derfor kan vi ikke støtte forslag om en kvotereserve for ny virksomhet og utvidelse av produksjonskapasiteten. Kristelig Folkeparti mener vi minst skal oppfylle våre forpliktelse i Kyoto-avtalen, noe som betyr at vi må starte å redusere våre utslipp nå.

Jeg viser til de allerede opptatte forslag i innstillingen som Kristelig Folkeparti er medforlagsstiller til.

Så har vi fått et forslag på bordet fra saksordføreren. Vi synes jo, som flere andre talere her, at det er noe pussig å få dette lagt på bordet nå, ikke minst når det kommer fra de sittende regjeringspartier. Men vi velger å støtte forslaget slik det foreligger.

Presidenten: Ingen har bedt om ordet til replikk.

Lars Peder Brekk (Sp) [11:15:17]: Verden står overfor dramatiske klimaendringer. Dersom vi skal lykkes i å redusere utslippene til et bærekraftig nivå, er vi nødt til å finne framtidssrettede og effektive løsninger på alle nivåer i samfunnet. Et av de aller viktigste tiltakene som vi politikere kan gjøre, er å lage rammer for næringslivet som sikrer at forståelse for miljøproblemet og fokusering på miljøløsningene ligger til grunn i all planlegging og investering. Innføringen av et kvotesystem er ett av flere viktige virkemiddel for å sikre dette.

Kvotesystemet som Regjeringen har foreslått, er i all hovedsak en videreføring av det tidlige kvotesystemet i prøveperioden 2005–2007. Ved innføringen av kvotesystemet som er foreslått i denne endringen av lov om klimakvoter, vil ordningen utvides til å gjelde flere virksomheter, og det norske kvotemarkedet vil bli tilknyttet EUs kvotemarked. Kvotesystemet vil fra 2008 omfatte om lag 40 pst. av norske klimautslipp. Prinsippet som kvotesystemet er bygd på, er slik at når det skapes et marked for utslippskutt, vil klimagassreduksjonene bli gjennomført der det er rimeligst. De ulike virksomhetene vil derfor få et økonomisk incentiv til å finne de beste tekniske og praktiske løsningene for å redusere sine utslipp av klimagasser.

Regjeringen har foreslått at energiutslipp får tildelt kvoter tilsvarende 87 pst. av gjennomsnittsutslippene i 1998–2001. Kvotepfiktige prosessutslipp tildeles vederlagsfrie kvoter tilsvarende 100 pst. av gjennomsnittsutslippene. Denne måten å fordele de vederlagsfrie kvotene på er valgt fordi det i større grad finnes tekniske og praktiske løsninger for å redusere utslippene fra energiproduksjon enn fra prosessutslipp. Dermed kan vi sikre at systemet tar hensyn til at det er enklere å redusere utslipp fra energibruk der det finnes løsninger som energieffektivisering og overgang til fornybar energi, enn å redusere utslippene fra prosessen, som ofte vil bety at man må redusere produksjonen.

Det er foreslått ikke å dele ut vederlagsfrie kvoter til petroleumsvirksomheten offshore. Samtidig er det foreslått at virksomheten offshore skal få redusert sine kostnader med hensyn til CO₂-avgift til et nivå tilsvarende det som industrien får ved kjøp av klimakvoter. Senterpartiet er av den klare oppfatning at denne reduksjonen av CO₂-avgift skal baseres på de utgifter som virksomheten offshore kan dokumentere at den reelt har hatt ved kjøp av kvoter. Det vil være avgjørende for å sikre at de økonomiske incentivene til å redusere utslipp fra virksomheten offshore opprettholdes.

EU har i sitt system valgt å definere alle reduksjoner som oppfylles gjennom kvotesystemet, som innenlandske tiltak, og har satt en grense for hvor stor andel av kvotene den enkelte virksomhet kjøper som kan komme fra det internasjonale kvotemarkedet. Norge har valgt å likestille de tiltak som blir gjennomført gjennom EUs kvotemarked og det internasjonale kvotemarkedet. Samtidig har vi definert alle reduksjoner som gjennomføres ved hjelp av disse mekanismene som internasjonale tiltak. Når denne definisjonen av innenlandske og utenlandske tiltak ligger til grunn, er det ikke naturlig å opprette en grense for stor an-

del av kvotene norske virksomheter har mulighet for å kjøpe i det internasjonale marked. Norge har derfor bedt om å få et unntak fra denne regelen som begrenser kjøp av internasjonale kvoter.

Under utarbeidelsen av nye, omfattende virkemidler som skal være med på å styre samfunnsutviklingen, blir man naturlig nok stilt overfor flere dilemma. Det er i slike situasjoner ikke mulig å imøtekomme alle hensyn, som noen i denne sal prøver å få til i denne saken. Det er heller ikke ønskelig å imøtekomme alle hensyn. Hele utgangspunktet for utarbeidelse av et klimakvotesystem er å skape en endring, å kutte klimaforurensingen. Men vi er også klar over at det alltid vil være noen uheldige utfall av å utarbeide generelle regler. Noen av disse utfallene ville vi gjerne ha vært foruten. Samtidig mener vi at totaliteten i det systemet som i dag er foreslått, er godt nok til at vi vil anbefale Stortinget å slutte seg til det. Det har også vært viktig for Senterpartiet å sikre at denne loven blir behandlet av Stortinget tidsnok til at norsk næringsliv skal kunne delta i systemet på linje med næringslivet i EU fra den dagen systemet skal innføres. Det har derfor vært viktig å fremme en totalløsning nå som sikrer at loven kan tre i kraft så snart som mulig.

Det har vært reist kritikk mot gjennomføringen av tiltak i mindre utviklede land og måten systemet for disse mekanismene er utformet på. Senterpartiet mener at det er viktig at rike land tar størstedelen av sine framtidige utslippsforpliktelser i eget land. Samtidig vil de fleksible mekanismene, når de brukes riktig, kunne gi en mest mulig kostnadseffektiv gjennomføring av klimaforpliktelsene og samtidig sikre utvikling og begrensning av utslipp fra fattigere land. Norge har i de internasjonale klimaforhandlingene hatt en offensiv rolle i å sikre at det utarbeides gode og strenge regler for hvilke prosjekter som godkjennes i disse internasjonale systemene. Disse mekanismene ligger til grunn for utformingen av Kyoto-avtalen og kommer til å være en viktig del av gjennomføringen av forpliktelsene. Norge skal derfor fortsatt ha en offensiv rolle i å sikre at disse reglene blir strengest mulig.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torbjørn Andersen (FrP) [11:20:31]: EUs kvotesystem legger opp til at nye bedrifter og utvidelse av eksisterende bedrifter også etter 31. desember 2001 skal kunne tildeles vederlagsfrie kvoter. Men Regjeringen har altså ikke lagt opp til det i Norge. Her er man altså strengere enn EU.

Når man ikke vil tildele frie kvoter til ny industrietablering i deler av norsk industri, ser ikke representanten Brekk at dette vil føre til at nye investeringer i norsk industri vil stanse helt opp, at dette er dårlig industripolitikk og dårlig distriktspolitikk, ved at vi får en utflagging av industri fra Norge til andre land?

Lars Peder Brekk (Sp) [11:21:19]: Et av de viktigste motivene for å innføre denne klimakvotelovgivningen er å endre atferd hos bedriftene. Det er også grunnlaget

for de forslag som Regjeringen har lagt fram, og som nå har tilslutning fra regjeringspartiene.

Det er også, som nevnt i innlegget mitt, viktig å understreke at man alltid vil bli stilt overfor viktige avveininger ved utarbeidelse av et system som har til formål å skape en slik atferdsendring og fordele knappe ressurser. Det er ikke ønskelig å imøtekomme alle ønsker og hensyn i en slik prosess. Slike avveininger vil alltid gi seg uheldige utslag.

Jeg har lyst til å understreke at vi gjerne skulle funnet en løsning på og vært foruten en del av de utslagene dette har fått for ny industri, men fordi det har vært viktig å beholde basisperioden for tildeling av vederlagsfrie kvoter, har det vist seg ikke å være mulig å finne fram til enighet her.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [11:22:26]: Da Norge sluttet seg til Kyoto-avtalen om å redusere klimautslippene til 1 pst. over 1990-nivået, var det enighet i Stortinget om at man ikke skulle bruke skogskjøtselmekanismen. Nå signaliserer Regjeringen at de vil bruke skogskjøtsel for å overoppfylle Norges Kyoto-forpliktelser med ca. 1,5 millioner tonn. Hvorfor kunne ikke Senterpartiet bruke skogskjøtsel for å nå forpliktelsene da vi tiltrådte Kyoto-avtalen, mens man nå vil bruke det for å overoppfylle avtalen? Er det for å lette omstillingen i næringslivet?

Lars Peder Brekk (Sp) [11:23:14]: Det er hevet over enhver tvil at skogskjøtsel er særdeles viktig i forbindelse med klimaproblematikken. Skogskjøtsel vil kunne ha store muligheter til å binde klimautslippene. Derfor er det viktig å ta hensyn til det i forbindelse med den klimapolitikken som vi nå vedtar. Det er viktig å ta med seg de momentene som gjelder skog, for hvis man fullt ut tar hensyn til det, overoppfyller man alle klimaforpliktelsene Norge har. Vi synes det er riktig å ha en begrensning her, og målet om 1,5 millioner tonn synes å være et riktig nivå.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:24:11]: Ut fra det siste svaret fra representanten virker det som om han ikke helt forstår hva han snakker om.

Det er Kyoto-avtalen som har lagt en begrensning på 1,5 millioner tonn. I forrige periode var både Bondevik II-regjeringen og dagens tre rød-grønne partier imot å inkludere skogskjøtsel som en del av kvotemekanismen for å innfri Kyoto-avtalen. Alle var imot. Kun Fremskrittspartiet sa at det var positivt å inkludere skog. Nå ser vi at de rød-grønne, etter at de selv kom i posisjon, har snudd og vil inkludere skogskjøtsel – tror vi, i hvert fall. Det står iallfall i odelstingsproposisjonen, selv om statsråden i brev til komiteen skriver at man ikke har bestemt dette ennå. Det man sier, er at man ikke skal bruke skogskjøtsel for å innfri Kyoto-avtalen, men man skal bruke skogskjøtsel for å overoppfylle Kyoto-avtalen. Så det er altså ikke moralsk å bruke skogskjøtsel for å innfri avtalen, men det er moralsk å bruke det til å overoppfylle avtalen. Hva er forskjellen på en kvote som man bruker til overoppfylling, og en kvote som man bruker til å innfri selve avtalen?

Lars Peder Brekk (Sp) [11:25:19]: Som jeg nevnte i mitt forrige svar, er det særdeles viktig å ta med seg at skogskjøtsel er et viktig element i forbindelse med å ivareta klimaforpliktelsene. At man tar med det som en del av Kyoto-avtalen, synes vi er i Senterpartiet er riktig. Det er i tråd med Senterpartiets vedtak på landsmøtet, og vi står ved det. Begrunnelsen for at man i denne sammenhengen ikke ønsker å gå lenger, er at hvis alle land skulle bruke skogen fullt ut i forbindelse med klimaforpliktelsene, ville man ikke hatt fokus på tiltak som har virkning innenlands. Vi synes det er viktig også å ta med seg tiltak utover skogpolitikken som kan gi virkning innenlands.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Gunnar Kvasheim (V) [11:26:34] (komiteens leder): Klimautfordringen er vår tids største utfordring. Den krever politisk lederskap. Den krever en offensiv klimapolitikk, den krever vilje til omstilling og til å bidra på hjemmebane i tillegg til de tiltak man skal gjøre internasjonalt.

Den utfordringen vi står overfor, krever en helhetlig politikk. Det er derfor et problem at Stortinget nå får seg forelagt kvoteloven, men ikke de tiltaksplanene som man hadde lovet å komme til Stortinget med i løpet av mai. Hvis vi hadde fått tiltaksplanene og kvoteloven samtidig, hadde vi hatt mulighet til å se dette i den sammenheng som det burde ha vært sett i.

Jeg beklager at den indre uenighet og stridighet som har vært i Regjeringen, hemmer arbeidet med å få en helhetlig tilnærming til klimapolitikken. Det fører også til at vi på dette området ikke kan ha en ledende rolle internasjonalt, og være det foregangsland som Regjeringen sier man har ambisjoner om å være.

Kvoteloven kom så sent til Stortinget at mange mente at den ikke burde ha vært behandlet. Komiteen har strukket seg langt for å kompensere for Regjeringens sendretighet. Jeg har lyst til å berømme komiteen og de ulike fraksjonene som har medvirket til at vi har kommet i mål. Hovedbegrunnelsen for at vi har forsert dette slik vi har gjort, er hensynet til de aktørene som blir berørt av kvoteloven, og som skal inn i et samarbeid med EU-systemet.

For Venstre er det et grunnleggende prinsipp at forurenser skal betale. Det er forurenser som skal bære kostnadene med de utslippene som er. Alternativet til at forurenser betaler er at regningen veltes over på andre. For perioden 2008–2012 er Venstre åpen for å modifisere dette prinsippet. Det henger sammen med at vi ønsker en tilpassning til EUs system og å ta hensyn til dem som er konkurranseutsatt. Men det foreligger en grunnleggende forutsetning for denne overgangsperioden. Det er at man etter 2012 skal ha et system der forurenser fullt og helt dekker kostnadene ved sine utslipp. Det er viktig at Regjeringen arbeider aktivt overfor EU med å få et system basert på disse prinsippene, og at man samtidig, både overfor EU og norske aktører, gjør det tindrende klart at det etter 2012 skal legges til grunn at forurenser skal betale. Med et slikt utgangspunkt vil de bedrifter som raskest og mest effektivt tilpasser seg et slikt framtidig prinsipp om at foruren-

ser skal betale, ha det beste konkurransemessige utgangspunktet. På den bakgrunnen er Venstre uenig i det opplegget Regjeringen har, i den forstand at det er enkelte bedrifter som slipper billigere enn før.

Regjeringen legger også opp til at man skal være mindre ambisiøs enn EU når det gjelder bruk av de prosjektbaserte Kyoto-mekanismene. Dette er tiltak som trolig vil være vesentlig billigere enn kvotehandel innen EU. EU-systemet er basert på begrenset bruk av denne mekanismen, og Venstre er helt tydelig på at Norge bør legge seg på samme nivå som EU.

Hovedbildet av innstillingen er at Venstre slutter seg til de forslagene som Regjeringen har, men at vi på noen punkter går lenger enn Regjeringen legger opp til.

Representanten Asmund Kristoffersen pekte i sitt innlegg på at Venstre ikke har avvikende lovforslag. Når det gjelder uenigheten om EU, altså å søke om å få et større handlingsrom enn det EU-landene har når det gjelder hele prosjektbaserte mekanismer, trenger man ikke lovendring for å kunne framføre det synspunktet. Så det er grunnlag for å si at Venstre er noe strammere i sitt opplegg enn Regjeringen.

På den andre siden står Fremskrittspartiet og Høyre med en lempeligere posisjon, mens Kristelig Folkeparti både er med på punkter som går på den lempelige siden og er noe mer restriktive enn Regjeringen.

Det er viktig å få et vel fungerende kvotesystem som gir reduksjoner, og de erfaringene en så langt har med kvotesystemet, er ikke ubetinget positive.

Jeg har lyst til å si avslutningsvis at det er noen som ønsker et opplegg for kvoteloven som gir minst mulig endringer. Poenget med kvoteloven og med den politikken vi nå skal føre på dette området, er at vi ønsker endringer. Vi ønsker mindre utslipp. Vi ønsker å stimulere dem som er basert på et bærekraftig prinsipp, og ikke dem som forurenser. Derfor er dette en forsmak på et system som kommer fra 2012, og som fullt og helt legger kostnadene på forurenser.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torny Pedersen (A) [11:31:57]: Norsk industri er blant verdens mest miljøvennlige og har i de senere årene foretatt miljøtiltak som virker. Blant annet slipper norsk aluminiumsindustri ut mindre CO₂ enn konkurrentene.

Venstre skriver i en merknad som de er helt alene om, at det

«er uheldig at Regjeringen har lagt fram et opplegg hvor det blir billigere for en del industribedrifter å forurense».

Dette er ikke helt riktig.

Det kan se ut som om Venstre egentlig ønsker framtidens industri ut av landet – med de globale forurenningene det fører til.

Hvilken løsning har Venstre for å kombinere hensynet til både miljø og norsk industriutvikling?

Gunnar Kvasheim (V) [11:32:51]: Det er nettopp ønsket om å ta hensyn til industrien som gjør at vi går for

det hovedopplegget som Regjeringen har her. Samtidig gjør vi det klart at etter 2012 er det forurenser som skal bære kostnaden. Jeg har forstått at det også er Regjeringens posisjon. Så her står vi altså på samme hovedposisjon. Det som gjør meg litt urolig, er at spørsmålet kunne indikere at en også etter 2012 vil avvike fra det som er prinsippet, nemlig at det er forurenser som skal betale. Jeg håper at debatten her vil avklare at det ikke er Regjeringens posisjon.

Det framgår av svar fra Miljøverndepartementet til komiteen at opplegget med kvotelov stort sett gir den samme belastning for industrien som før. Men det er også klart i dette svaret at det er enkeltvirksomheter, enkeltbedrifter, som får et lettere opplegg enn det de har hatt før. Etter Venstres syn er det et dårlig utgangspunkt for å lage et strammere regime at noen bedrifter slipper lettere enn før. Minimum bør være at en i alle fall er på det nivået en har nå, og aller helst et strammere opplegg.

Presidenten: Presidenten har stor forståing for at representantane er ivrige etter å ta ordet, men vil be om at representantane ikkje tek ordet før presidenten gjev dei ordet. (Representanten Kvasheim tok ordet før presidenten annonserte han.)

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:34:16]: Jeg ble nesten litt begeistret da jeg hørte forrige spørre. En kunne nesten tro at hun, med sin tilnærming i denne saken, var medlem av Fremskrittspartiet.

Representanten Kvasheim har snakket om mindre utslipp. Det er viktig med mindre utslipp. Det er viktig å stimulere til mindre utslipp, og da bør man være strengest mulig. Det blir som å be en eldre mann ta en boks Viagra istedenfor en tablett, i den tro at mer gir bedre resultat.

Spørsmålet til representanten Kvasheim blir: Hvis en fokuserer så veldig på at en ikke skal tildele gratis kvoter – fordi det gir best stimulans – vil en stå fast på det prinsippet uavhengig av om EU gjør det samme eller ikke?

Gunnar Kvasheim (V) [11:35:00]: Venstre vil legge til grunn at forurenser skal betale. Og vi legger til grunn at det blir norsk politikk etter 2012.

Jeg hørte bl.a. på Heidi Sørensens innlegg, som jeg oppfattet som en klar beskrivelse av den samme posisjonen. Og jeg legger til grunn at hun er på linje med Regjeringen i dette spørsmålet.

Vi har ikke sagt at vi ønsker det strengest mulige systemet. Da hadde vi ikke gått for det opplegget som nå legges fram. Men vi ønsker et system som er så strengt at det drar i retning av reduksjon av klimautslippene.

Det som skal bli spennende å se, er hvilken posisjon Fremskrittspartiet har i 2012, når vi skal ha et nytt system, for hvis Fremskrittspartiet flytter seg like mye som de har gjort dette siste året – fra ikke å anerkjenne problemene i det hele tatt og ikke se behov for tiltak til nå å være med på et slags opplegg iallfall – tror jeg at det kan være muligheter for at en er med på en del i 2012 som en i dag argumenterer kraftig imot.

Heikki Holmås (SV) [11:36:11]: Jeg registrerer at Gunnar Kvasheim og Venstre her uten forbehold slutter seg til den kvoteproposisjonen som vi har fremlagt, uten å fremme noen endringsforslag, og den innebærer tilde-ling av en del kvoter vederlagsfritt. Det undrer meg litt, for Gunnar Kvasheim argumenterte for at vi ikke burde la dem som allerede har redusert utslippene sine, som f.eks. Norcem, få utslippskvoter som var høyere enn det de allerede har. Og det stusser jeg over, fordi det er stikk i strid med det andre Gunnar Kvasheim sa, nemlig at vi skulle premiere dem som foretar omstilling, og at de som foretar omstilling raskest mulig, bør komme best ut. Et system som det vi legger opp til nå, vil nettopp sørge for en likebehandling av dem som tar utslippsreduksjonene tidlig, og dem som har skjøvet det fram i tid og ventet med å ta utslippsreduksjonene til nå.

Gunnar Kvasheim(V) [11:37:14]: Dette er et system som skal gjelde for perioden 2008–2012. Vi ønsker et system som gir alle stimulans til å foreta ytterligere reduksjoner i framtiden, og som ikke belønner reduksjoner som er foretatt tidligere. Vi trenger ytterligere reduksjoner for å komme i mål i klimapolitikken.

Det er feil slik SV-representanten beskriver, at vi uten forbehold slutter oss til Regjeringens opplegg. Vi har sagt at et vesentlig forbehold er at dette fra 2012 skal avløses av et system som er basert på at forurenser betaler. Vi har sagt at vi gir et klart råd, slik enkelte fra SV har sagt til media at de også gjør, om at Regjeringen ikke benytter seg av den muligheten den nå synes å ville ha i forhold til EU-systemet, om å få mer enn 10 pst. for disse mekanismene på utsiden av EU-systemet. Vi har også sagt at vi ikke ønsker å ha med gasskraftverk i dette systemet. Det har vi framført i merknader, men ikke fremmet lovendring. Vi synes ikke det er naturlig å forskjellsbehandle gasskraftverk og annen industri.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Helen Bjørnøy [11:38:27]: Vi står ved et veiskille i klimapolitikken. Denne vårens rapporter fra FNs klimapanel har vist oss tydelig at klimaendringene er i gang, og at de i hovedsak skyldes menneskelig aktivitet. Det er blitt umulig å benekte alvorret. Denne innsikten synker nå inn her i Norge som i andre land.

Klimautfordringene krever umiddelbar handling. Skal vi hindre at middeltemperaturen stiger mer enn to grader, må de globale utslippene ned med 50–80 pst. innen 2050. Industrilandenes utslipp må ned enda mer for å gi rom for en akseptabel utvikling i de fattige landene. Den norske klimapolitikken må derfor peke framover mot et lavutslippssamfunn. Dette er en nødvendig omstilling, og en fullt mulig omstilling, men vi kan ikke vente at den vil skje helt uten smerte. I dette perspektivet er det ganske rimelig at klima er det temaet Regjeringen bruker mest tid på om dagen.

En helt sentral byggestein i den nye klimapolitikken er kvotesystemet. Dette er første etappe. Om kort tid vil vi

også legge fram klimameldingen, som vil gi en bredere presentasjon av de utfordringene vi står overfor, og av den politikken Regjeringen vil føre nasjonalt og internasjonalt for å nå våre ambisiøse klimamål.

Vi mener at vi har lagt fram et forslag til kvotesystem som er det beste i Europa. Det er best fordi det gir gode incentiver til lavere utslipp hos de kvotepliktige. Det har det laveste antallet vederlagsfrie kvoter i Europa, samtidig som det tar tilbørlig hensyn til arbeidsplasser og distrikter. Kvotesystemet vil også gi et viktig bidrag til vår gjennomføring av forpliktelsene i Kyotoprotokollen for perioden 2008–2012.

Vi ønsker å samarbeide med Europa også når det gjelder kvotehandel. Regjeringen har tatt tak i dette fra den tiltrådte. Vi har åpnet for å ta kvotedirektivet inn i EØS-avtalen. Vi er i forhandlinger med EU-kommisjonen, Island og Liechtenstein for å få til en løsning som gjør det mulig å foreslå dette offensive kvotesystemet, og som også er forenlig med EØS-avtalen. Dette har vist seg krevende og tatt mye mer tid enn vi kunne ønsket.

På lengre sikt ønsker Regjeringen et bredere kvotesystem og inviterer Stortinget til å gi sitt syn på dette. I proposisjonen følger vi det minimumsomfanget EUs kvotedirektiv bestemmer. Inkludering av offshoresektoren, treforedlingsindustrien og noen flere energianlegg gjør at systemet blir tre ganger så stort som det er i dag. Vi ønsker også å inkludere CO₂-håndtering og utslipp fra produksjon av kunstgjødsel, men innser at det ikke passer å inkludere transportsektoren innenfor rammen av kvotedirektivet. Inkludering av andre virksomheter kommer vi tilbake til i klimameldingen.

Tildelingen forener hensynet til miljø og hensynet til arbeidsplasser. Forslaget gir et introduksjonstilbud til bedrifter på land som hadde utslipp i perioden 1998–2001. Offshoresektoren må kjøpe alle sine kvoter i markedet. Vi arbeider for at det ikke blir vederlagsfrie kvoter i Europa etter 2012, og norske virksomheter må forberede seg på at det kan bli slik. Regjeringen ønsker å fjerne CO₂-avgiften for landbasert industri og å justere avgiften på sokkelen. Samlet kan vi ikke se at dette gir betydelige negative næringsmessige konsekvenser, men det er åpenbart at noen bedrifter vil komme bedre og noen verre ut enn i dag.

Jeg merker meg at komiteens flertall vil endre lovteksten slik at den presiserer at det kan tas særlige hensyn bl.a. til bedrifter som i dag brenner CO₂, som er et slags avfallsprodukt, til energiformål, og dermed bidrar til å redusere utslippene. Dette slutter jeg meg til.

Regjeringen har også foreslått en kvoterreserve til nye gasskraftverk som skal basere seg på rensing, og til høyeffektive kraftvarmeverk med konsesjon. Mer detaljerte regler vil bli gitt i forskrift, men proposisjonen beskriver hva disse skal gi som et resultat. (Presidenten klubber.)

Vi har ikke avklart med EU om vi blir bundet av kvotedirektivets regler om bruk av de prosjektbaserte Kyoto-mekanismene.

Presidenten: Tida er ute.

Statsråd Helen Bjørnøy [11:43:55]: Jeg er glad for at vi nå er i sluttfasen med å utforme en helhetlig klimapolitikk, og er glad for den innstillingen som i dag foreligger.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:44:11]: Det er mulig statsråden er glad for den innstillingen som foreligger. Jeg tror ikke det gjelder for industrien.

Nok en gang hører vi statsråden snakke om at det er behov for umiddelbar handling. Nok en gang konstaterer vi at Regjeringen ikke klarer å legge fram sin egen klimamelding. Statsråden viser til at klimakvoteloven er en sentral byggestein i denne sak. Jeg konstaterer at det ikke er noe bredt forlik i Stortinget om å støtte opp om den.

Så har statsråden varslet at det vil være null vederlagsfrie kvoter å tildele etter 2012. Samme inntrykk fikk en fra representanten Sørensen fra samme parti. Spørsmålet er: Hva skjer hvis EU fortsetter å tildele vederlagsfrie kvoter i betydelig omfang, sånn som de gjør i dag? Hva hvis EU ser at en slutt på gratiskvoter for EU betyr at deres industri vil tape i konkurransen med USA, Kina, India og andre land? Vil Regjeringen da likevel stå fast på at en skal bare auksjonere bort kvoter etter 2012?

Statsråd Helen Bjørnøy [11:45:15]: Det store alvorret rundt klimautfordringene har sunket inn over alle land over hele verden. EU er også opptatt av å utforme et framtidig kvotesystem som tar klimaproblemene på alvor.

Vi har sagt helt tydelig, og jeg har gjentatt det i denne sal, at vårt utgangspunkt også i samtaler med EU er at det ikke skal være såkalte gratiskvoter etter 2012. Flere og flere miljøer, også innenfor EU-systemet, er opptatt av den samme tankegang. Og så får vi være en pådriver overfor EU for å sørge for at Regjeringens utgangspunkt blir virkelighet i EU også etter 2012.

Ivar Kristiansen (H) [11:46:21]: Statsråden startet denne overturen med å si at jo, vi har den beste klimapolitikken i hele Europa, i hvert fall bedre enn EU. Det tror jeg det kan settes nokså mange spørsmålstegn bak. I hvert fall gav ikke høringen rundt Ot.prp. nr. 66 det inntrykk. Tvert imot sier krefter bak Norsk Industri, som på klimaområdet er best i verden, som investerer milliarder i fornybar energi, at dette kan føre til investeringsstans i Norge. Andre hevder at dette forslaget vil føre til nedlegging og utflytting: Franzefoss, NorFraKalk, Mokado og flere. Ser ikke statsråden at hun ved å gjennomføre Regjeringens politikk direkte medvirker til både utflytting og samtidig økte klimautslipp?

Statsråd Helen Bjørnøy [11:47:27]: Jeg vil holde fast på det jeg også sa fra talerstolen, at Norge har den beste kvotepolitikken innenfor klimautfordringene, fordi vi har den strengeste kvotelovgivning.

Vi må være klar over at den lovendringen som vi i dag legger fram, nettopp handler om å ta klimaproblemene på alvor. Så er vi i en situasjon hvor den norske klimapolitikken skal resultere i at vi får en framtid med et lavutslipp-

samfunn. Vi må bruke ulike virkemidler for å oppnå det. De omstillingene som bedrifter må gjøre på bakgrunn av den lovendringen som vi i dag gjør, vil resultere i et lavutslippssamfunn. Vi mener at vi på en god måte har klart balansen mellom å ta hensyn til miljøet og å ta hensyn til arbeidsplasser.

Jan Sahl (KrF) [11:48:41]: Statsråden uttalte i innlegget at klimapolitikk er den viktigste sak for Regjeringen i øyeblikket, og det støtter Kristelig Folkeparti. Det er en uhyre viktig sak. Men det er en sak som tar utrolig lang tid å behandle i Regjeringen. Det kan ha med kompleksiteten å gjøre, men det har sannsynligvis også betydelig å gjøre med at man er uenige om standpunktene. Vi ser det også i arbeidet med klimahandlingsplanen, som lar vente på seg betydelig utover det vi kunne ha forventet.

Når det gjelder kvoteloven som vi behandler i dag, ønsker altså Regjeringen unntak fra begrensninger av bruken av de prosjektbaserte Kyoto-mekanismene. SVs miljøpolitiske talskvinne, Heidi Sørensen, uttalte til Dagbladet for kort tid siden at man ikke burde søke unntak. Jeg går ut fra at det var SVs primærhensyn. I et spørsmål nå foretok hun en faneflukt. Hva er ministerens begrunnelse for at man har endt opp der man har endt?

Statsråd Helen Bjørnøy [11:49:54]: Det er riktig at EU har tak på bruken av de prosjektbaserte Kyoto-mekanismene. Det er ikke avklart om Norge må sette et slikt tak. Dette er et område som er til forhandling mellom EFTA/EØS og Norge, og det vil uansett gjelde for kvotesystemet. Det vil ikke gjelde for statens bruk av mekanismene. Dette er som sagt gjenstand for forhandlinger mellom EFTA/EØS og Norge.

Gunnar Kvassheim (V) [11:50:42]: Statsråden sa at i forhandlingene med EU vil Norges *utgangspunkt* være at forurenser skal betale etter 2012. Jeg vil gi statsråden anledning til å slå fast at Norges politikk vil være at forurenser *skal* betale etter 2012.

Tidligere i vår var det diskusjon om når klimahandlingsplanen kom til Stortinget. På bakgrunn av den usikkerhet som var, stilte jeg miljøvernministeren et spørsmål i spørretimen, hvor hun definitivt og uten forbehold gjorde det klart at klimahandlingsplanen skulle legges fram for Stortinget i mai. Det ble ikke gjort. Det vi nå vet, er at vi ikke får klimahandlingsplanen mens Stortinget er samlet. Vi får ikke anledning til å se ting i sammenheng og lage et helhetlig opplegg som grunnlag for et klimaforlik. Vil statsråden beklage at hun villedet Stortinget i sitt svar i spørretimen, og beklage at denne handlingsplanen ikke kom i mai, slik som hun lovte?

Statsråd Helen Bjørnøy [11:51:43]: Jeg vil slå fast at Norges politikk skal være at forurenser betaler etter 2012, som jeg også har gitt uttrykk for fra talerstolen. Mitt anliggende var at vi skal være en pådriver også mot EU-systemet for å få den samme politikken i EU som det som er Norges politikk, nemlig at forurenser skal betale.

Når det gjelder klimahandlingsplanen, er det slik at Regjeringens klimapolitikk er bredt sammensatt. Vi har allerede gjort en rekke ting innenfor klimapolitikken. Jeg vil bare stikkordsmessig nevne: fornybar energi, CO₂-håndtering på Mongstad, omgjøring av bilavgift osv. Så vi har jo gjort en rekke ting. Endringene av klimaloven, som vi gjør i dag, er ett viktig element, et viktig skritt.

Så kan jeg beklage at jeg har sagt mai når det gjelder framlegging av klimahandlingsplanen. Den kommer nå i løpet av våren, som jeg også har sagt mange ganger. Det vil altså si i juni.

Tord Lien (FrP) [11:53:02]: Ettersom statsråden både i saksbehandlingen og i replikkordskiftet har hatt betydelige utfordringer med å svare på komiteens spørsmål, skal jeg gjøre dette veldig lett: Er det aktuelt for Regjeringen å innføre 100 pst. kvotekjøp for norsk industri etter 2012 dersom EU ikke gjør det?

Jeg kan gjenta spørsmålet for sikkerhets skyld: Er det aktuelt for Regjeringen å innføre 100 pst. kvotekjøp for norsk industri etter 2012 dersom EU ikke gjør det?

Statsråd Helen Bjørnøy [11:53:37]: Klimautfordringen er verdens viktigste spørsmål. I EU er det også en diskusjon, både i EU-systemet og i mange miljø i de ulike EU-landene, om hva som må til for at vi skal få til en effektiv klimapolitikk, både i EU og globalt.

Norges politikk, og det har jeg sagt tidligere også i dag, skal være at forurenser betaler. Norge skal være en pådriver i klimapolitikken, også opp mot EU-landene, og vi ønsker at EU-landene også skal føre en politikk som gjør at det er forurenser som betaler. Det er framtidspolitikken for at vi skal ha muligheten til å redusere de globale utslippene med hele 50–80 pst. innen 2050. Vi er nødt til å føre en offensiv politikk. Det vil også EU-landene veldig gjerne bidra med.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Torny Pedersen (A) [11:55:06]: Ren luft, rent hav og en natur i balanse er blant menneskehetens mest grunnleggende fellesgoder. Vi kan ikke overlate til markedet og den frie konkurransen å ta vare på disse fellesgodene.

Klimaproblemene er vår tids største miljøutfordring, samtidig som det er et miljøproblem knyttet til kampen mot fattigdom. Vi skal delta for fullt i klimatiltakene, både hjemme og ute, for å redde kloden vi bor på.

Men ikke alle er på det stadiet, og deriblant er Fremskrittspartiet. Det er helt utrolig at Fremskrittspartiet er ute av merknaden der de andre partiene i komiteen uttrykker sterk bekymring for at globale klimaendringer kan få alvorlige økologiske og helsemessige konsekvenser, og for at det også vil få store økonomiske konsekvenser for verdenssamfunnet og aller mest for den fattige delen av verden.

Fremskrittspartiet er ikke kommet lenger enn at de ennå diskuterer hvem som har rett i den vitenskapelige debatten. Dette stadiet er vi andre over for lengst, og vi

mener vi bør forholde oss til FN's klimapanel, som definitivt mener klimaendringene er den største miljøutfordringen vi står overfor.

Jeg er glad for at Høyre ikke er på Fremskrittspartiets banehalvdel, men at de anerkjenner klimaproblemene og at markedet ikke kan løse denne oppgaven alene.

Denne våren har det vært spekulert i prosenter og klimatiltak med ulike forslag fra ulike parti. Dette har Regjeringen med statsministeren i spissen satt en sluttstrek for.

10 pst. skjerpning av Norges Kyoto-forpliktelser fram til 2012, 30 pst. forpliktelser av Norges utslipp av CO₂ fram til 2020 og 100 pst. fram til 2050 – dette er Regjeringens mål, og Norge vil nå ta initiativ til å sikre internasjonalt gjennomslag for en slik forsterket miljøpolitikk.

Et av de tiltakene som er av vesentlig betydning for at Norge skal lykkes, er klimakvotehandling som er utformet i tråd med EUs kvotedirektiv. Hensikten med kvotesystemet er å få ned utslippene av klimagasser ved at forurenser skal betale. Næringslivet får på denne måten et incitament til å tenke på hvordan de får ned utslippene, slik at kostnadene deres blir redusert. Men Regjeringen har vært veldig bevisst på at kvotesystemet skal ta hensyn til utsatte virksomheter og til distriktene. Det bør være slik at norsk konkurranseutsatt industri har tilnærmet like rammebetingelser som konkurrentene i EU. Skal alle norske bedrifter kjøpe alle kvoter etter 2012, håper jeg derfor at EU gjør det samme.

I Norge har vi noen få bedrifter som kommer dårlig ut når kvotesystemet innføres i 2008. De er nevnt i proposisjonen. Det er spesielt kalk- og dolomittbedriftene. Jeg er derfor glad for det forslaget som Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet legger fram i dag. Det vil iallfall hjelpe SMA Mineral i Mo i Rana. De bruker CO₂-gass som energikilde fra nabobedriften Rio Doce Manganese Norway. Dette er overskuddsgass fra deres produksjon. Dermed er dette et miljøtiltak da gassen ellers hadde blitt faklet. Uten dette forslaget hadde denne bedriften fått en ekstrakostnad på 5,6 mill. kr pr. år, og det hadde vært kroken på døra.

Under høringene kom det flere spørsmål om hvorvidt kvotesystemet er holdbart i forhold til ESA. Spesielt dreier det seg om forskjellsbehandlingen av ny og gammel produksjon. Ny produksjon får ikke tildelt gratis kvoter. Vil dette være i strid med EU-regelverket?

Dette bør avklares før loven settes i verk, slik at eksisterende produksjon som får tildelt kvoter, ikke blir vurdert innenfor ulovlige statsstøtteordninger. Jeg er sikker på at statsråden har en god hånd om dette, for kvotesystemet blir et godt klimapolitisk virkemiddel.

Denne regjeringen har satt seg ambisiøse mål for den videre politikken på klimaområdet og bekrefter Norges posisjon som foregangsland.

M a r i t N y b a k k hadde her overtatt presidentplassen.

Tore Nordtun (A) [12:00:17]: Klimakvoteloven er en del av en større og historisk politikkomlegging fra

denne regjeringens side – en ny og miljøvennlig politikk. La meg nevne noe. Det er

- omlegging av bilavgiftene
- teknologisatsing for CO₂-fangst på Mongstad og Kårstø
- 20 milliarder kr i fond for satsing på ny fornybar energi
- nye energikrav til bygg
- satsing på målrettet bistand osv., osv.

Av den grunn er den saken vi behandler i dag, klimakvoteloven, én av en rekke saker som fører Norge i en ny og mer miljøvennlig retning.

Klimakvoteloven er ambisiøs. Det skal den være. Det er Europas strengeste miljøkrav vi lovfester her i dag, men vi har samtidig på en sær god måte balansert nærings- og miljøhensyn. Det viser høringsrunden, der loven jamt over fikk god tilslutning.

Vi har valgt ikke å operere med noen kvoterreserve. Dette er strengt. Men på samme tid har vi en mer liberal holdning til å nytte Den grønne utviklingsmekanismen samt systemet for de prosjektbaserte Kyoto-mekanismene, Felles gjennomføring, som ligger i Kyoto-avtalen, enn resten av EU. Dette understreker ytterligere at kvoteloven som vi behandler i dag, er sær balansert og godt utformet.

Noen må betale for forurensingen. Vi legger forurenser betaler-prinsippet til grunn for vår politikk. Dette tilsier at bedriftene må ta et større ansvar. Alternativet er å skyve regningen over på skattebetalerne. Jeg registrerer at dette er høyresidens, særskilt Fremskrittspartiets, forslag til løsning i denne innstillingen.

Vi har valgt en linje der vi tildeler kvoter gratis på bakgrunn av historiske utslipp. Tildelingsperioden er 1998–2001. Energiutslipp fra kvotepliktige virksomheter i landbasert industri tildeles kvoter tilsvarende 87 pst. av gjennomsnittsutslippene i 1998–2001, mens kvotepliktige prosessutslipp tildeles vederlagsfrie kvoter tilsvarende 100 pst. av det samme grunnlaget. Samlet utgjør dette omtrent 80 pst. av deres utslipp i 2005.

Salgbare kvoter medfører et kontinuerlig incentiv for bedriftene til å prøve å få til rensing under kvoteperioden. Dette vil føre til ytterligere teknologiutvikling. Det er jeg veldig glad for, og jeg er overbevist om at så vil skje i industrien.

Vi vil også arbeide for en ny og ambisiøs miljøavtale etter 2012. Dette er kanskje det aller viktigste vi kan gjøre for framtidens miljø.

Regjeringen har med sine målsettinger stilt seg i fremste rekke internasjonalt med sine ambisiøse mål, som jeg nå delvis har vært inne på i mitt innlegg. Jeg håper nå at et samlet storting kan stille seg bak vår kamp for en ny og ambisiøs internasjonal klimaavtale etter Kyoto-avtalen. Det er det viktigste sett i et internasjonalt perspektiv.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Torgeir Micaelsen (A) [12:04:27]: For en ung mann som begynte sitt politiske engasjement i slutten av tenårene nettopp på miljøsaken, er det fantastisk nå å være i Stortinget og være vitne til at klimautfordringen, miljøproblemerne, de globale utfordringene vi står overfor, til de grader setter dagsorden også i debattene som går i Stortinget.

Sist uke hadde vi revidert nasjonalbudsjett til behandling her. Det ble jo en stor miljødebatt. I dag behandler vi klimakvoteloven. I den offentlige debatten er jo det eneste som nå diskuteres, når klimameldingen kommer fra Regjeringen. Ja, den kommer, det kan jeg bekrefte. I det hele tatt er miljø i høysetet.

Flere av talerne har vært innom at det vi nå står overfor, kanskje er verdens største utfordring noen gang. Det er nå dokumentert ettertrykkelig fra Stern, fra Lavutslippsutvalget i Norge, fra FN's klimapanel – med bred tilslutning fra et forskermiljø verden over.

Så er det riktig som representanter fra Fremskrittspartiet sier, at det er noen enkeltstemmer som taler for en annen kurs, som snakker om andre ting. Men da har vi valget: Hvem skal vi stole på? Jeg velger å stole på det store flertallet, som sier at sannsynligheten er stor for at hvis vi ikke gjør noe, kan konsekvensene bli dramatiske.

Jeg er glad for at det vi i dag har på bordet, er Europas strengeste lovgivning for handel med klimakvoter innenfor industrisektoren. Samtidig er den balansert mot næringslivet i Norge, noe som er viktig for å få folkelig oppslutning rundt et så viktig tiltak som dette. Men jeg må få lov til å kommentere to av de kritiske røstene – hvis vi kan kalle det det – nemlig Høyres og Fremskrittspartiets holdning til saken her i salen i dag.

Først til Høyre, som nå til de grader har vært gjennom en glideflukt i denne saken, fra at lederen, Erna Solberg, uttalte tidligere i vår at klima på ingen måte skulle være noen sak nå når vi går mot valgkamp – det har hun korrigert, det er bra – til hun står fram i VG med at 2/3 av kuttene innenfor klimagassene nå skal skje i Norge. Og så opplever vi altså her i denne viktige saken, som omhandler 40 pst. av utslippene i Norge, at man skal legge opp til et slappere regime enn det Regjeringen legger til grunn.

Ja, spørsmålet til Høyre må jo bli: Hvilke sektorer er det da som skal ta de store 2/3-kuttene, hvis vi skal legge til grunn et opplegg som jeg mener vil være for slapt innenfor en stor utslippssektor i Norge?

Så til Fremskrittspartiet – avslutningsvis. Ja, vi får altså ikke noe godt svar på hvorfor Fremskrittspartiet ikke kan slutte seg til den meget gode generelle merknaden i innstillingen, der alle partiene, unntatt Fremskrittspartiet, viser til at «klimaproblemet globalt sett er den største miljøutfordring vi står overfor, noe som er klarere og klarere dokumentert gjennom rapportene fra FN's klimapanel». Jeg vil gjerne høre en gang til hvorfor Ketil Solvik-Olsen og hans menn ikke kan stille seg bak denne merknaden, og jeg skulle gjerne også høre hvordan det står til med miljøopposisjonen i Fremskrittspartiet, med Solvik-Olsen i spissen. Når har man tenkt å anerkjenne Kyoto-avtalen og være med Regjeringen som en pådriver overfor EU for å få et strengere regime etter 2012?

Torbjørn Andersen (FrP) [12:08:01]: Til siste taler: La meg understreke at Fremskrittspartiet tar denne klimadebatten på fullt alvor.

Vi har merket oss at formålet med endringene i klimakvoteloven er å begrense de nasjonale utslippene av klimagasser. Sett i lys av tilgjengelig og nyere informasjon om klimaendringer og årsakssammenhenger, er en målsetting om å begrense utslippene av klimagasser både en riktig og viktig politisk ambisjon.

Det finnes i dag fortsatt motstridende informasjon om hvorvidt klimaendringer i vesentlig grad er menneskeskapte, eller om endringene kan forklares ut fra naturens egne sykluser. Men vi har fått stadig mer faktainformasjon som peker i retning av at klimaendringer er på gang, og at det menneskeskapte utslippet av klimagasser er en medvirkende faktor til en pågående og langsiktig endring i det globale klimaet.

Stadig flere er av disse grunner av den oppfatning at menneskeskapte klimaendringer er høyst reelle, og at menneskeheten ikke på noen måte kan tillate seg å gamble med disse viktige problemstillingene. Følgelig er vi som enkeltnasjon på mange måter forpliktet til å ta klimadebatten på fullt alvor, både ut fra vitenskapelig dokumenterbare fakta og i lys av de dramatiske konsekvenser klimaendringer kan komme til å medføre i mange land.

Vi bør alle innse at vi som land, og som del av det internasjonale samfunn, neppe tidligere har stått overfor en mer krevende og utfordrende debatt enn spørsmålet om hvordan vi skal håndtere de globale klimamessige utfordringene framover. Det er i dag ingen tid å miste. Arbeidet må gå videre. Dette vil ikke bli gratis for noen nasjoner eller noen enkeltmennesker. Men som bl.a. Stern-rapporten konkluderte med, er det mye billigere for verdenssamfunnet å handle nå enn å tilpasse seg klimaendringene i et-tertids.

Samtidig bør ikke Norge påta seg nasjonalt strengere forpliktelser som sender norsk industri og norske arbeidsplasser ut av landet, til andre land som vil overta produksjonen av de samme varene, men til enda høyere miljøkostnader og med enda mer forurensende industri. Å innføre særnorske miljøtiltak og særnorske krav til en enda strengere nasjonal klimapolitikk enn den man gjennomfører i andre land, er en uheldig måte å håndtere norsk miljøpolitikk på. Dette er Fremskrittspartiet sterkt imot.

Det må være klart at hva vi gjør alene i Norge av tiltak for å begrense våre utslipp av klimagasser, er og blir svært marginalt i global sammenheng. Av disse grunner er det uhyre viktig å få til en forpliktende internasjonal avtale om reduksjon i utslipp av klimagasser. Lykkes vi ikke med å få med de store landene som USA, Kina, India osv. på utslippsbegrensninger, må vi nok bare konstatere at den debatten vi har her i dag i det norske stortinget, er nokså verdiløs.

Rolf Terje Klungland (A) [12:11:25]: Jeg er stolt av regjeringen vår. I dag får vi den beste klimaloven i verden. Jeg føler det litt som da Johann Olav Koss gikk 10 000 meter i Vikingskipet, for i dag starter vi arbeidet med å

visе at vi kan når viljen er der. I dag sier Høyre at de ikke har stilt krav til rensing av gasskraft, men at de følger Regjeringens framdrift. I dag får Regjeringen støtte for sitt arbeid med at det i framtidige internasjonale avtaler ikke skal være gratisvoter. I dag kritiserer Fremskrittspartiet igjen sin egen politikk, men det er kanskje ikke noe nytt. I dag viser opposisjonen i Stortinget at den er villig til å strekke seg nokså langt når den har en regjering som viser vilje, mot og handlekraft.

Høyre frykter investeringsstopp i industrien. Vel, industrien vil ha langsiktige rammevilkår. Og den blomstret jo ikke akkurat da Høyre nektet industrien kraft og drev med sin næringsnøytrale politikk. Men det er også viktig å få med seg at gjennom den frivillige avtalen som vi fikk presset igjennom her i Stortinget, har industrien redusert sine utslipp med 27 pst. Så har vi økt utslippene i petroleumssektoren med 78 pst. Dette er en komplisert sak, for det er ikke bare negativt. Det fører faktisk til at England og Tyskland kan nå sine målsettinger om å legge ned mer forurensende industri og bruke gassen som de får fra Norge. En må altså greie å ha mer enn én tanke i hodet samtidig.

Fremskrittspartiets klimapolitikk er sånn at de var imot at klimautslippene skulle komme inn i forurensningsloven. De var imot CO₂-avgiften. De er imot den loven som vi vedtar i dag. De har ikke vært noen pådriver for rensing verken av Kårstø eller andre gasskraftverk. De var imot Gassnova og omlegging av bilavgiftene. De har ingen ting å skryte av.

Til slutt: Omstilling trenger ikke å være bare smertefullt. Når teknologi og budsjett tillater nattog fra Kristiansand, vil omstillingen være herlig. Men jeg har forstått at da skal en være både teknologi- og budsjettoptimist.

Tord Lien (FrP) [12:14:47]: Representanten Kristoffersen, sakens ordfører, åpnet sitt innlegg med å si at klimakvoteloven ikke vil medføre sementering og utflytting av norsk industri. Jeg anbefaler arbeiderpartirepresentantene i denne salen å kontakte Arbeiderpartiets ordfører i Verdal, Bjørn Iversen, og fortelle ham at dette ikke vil skje, for Iversen sier i dagens utgave av Trønder-Avisa at han nå frykter at kalkreservene, de største kalkreservene i Europa, ikke lar seg utnytte på grunn av det Regjeringen vedtar i dag, og at fabrikken til 210 mill. kr ikke lar seg iverksette, fordi Regjeringen pålegger den 40–46 mill. kr i årlige kostnader. Det foreslår jeg at Asmund Kristoffersen informerer Arbeiderpartiet i Nord-Trøndelag om.

Jeg skal fortelle en suksesshistorie. I Orkanger i Sør-Trøndelag hadde man i 1974 én større livskraftig industribedrift. Det var Elkem Tamshavn med ca. 120 ansatte. Visjonære politikere bygde et industriområde som de kalte Grønøra. I dag jobber totalt 600 mennesker i moderne og tradisjonell tungindustri i Orkanger. Etter dagens vedtak i denne salen vil ikke slik ny industri kunne etableres, verken i Orkanger eller andre steder.

Smelteverket i Mo i Rana er en annen sak. Det var ikke en smertefull omstilling, som forrige taler var inne på. Smelteverket i Mo i Rana ble gradvis nedlagt. Men det ble erstattet av et industrielt eventyr. Små og mellomstore be-

drifter blomstret opp rundt det miljøet som smelteverket bygde ned. Dette vil heller ikke være mulig etter dagens vedtak i denne salen.

Den skogbaserte industrien i Buskerud og i Trøndelagsfylkene består av veldig mye mer enn papirfabrikk. Den består av cellulosefabrikker, kraftstasjoner, kraftanlegg og papirindustri, papp- og eskefabrikker, kalkfabrikker, trelastfabrikker osv. – fra Mo i Rana i nord til Trondheim i sør og også i Buskerud. Dagens regime vil dramatisk forverre situasjonen for denne verdikjeden, som blir rammet. Men dette vil ikke medføre et nevneverdig redusert behov for disse produktene. Det blir ikke mindre behov for papir i verden selv om Regjeringen sørger for at papirindustrien i Norge blir nedlagt. Konsekvensene av dette, sammen med de andre tingene som påvirker dette – kraftsituasjonen, fravær av industrikraftregime – er nedleggelse. Hvordan kan det være bra for miljøet at man i stedet for å produsere papir og de nødvendige innsatsfaktorene i Norge, flytter denne produksjonen fra norske distriktskommuner til Finland? Det må noen forklare for meg.

Asmund Kristoffersen (A) [12:18:05]: Denne debatten viser at det ikke er så veldig mange enkle svar. Samtidig er det interessant å høre representanten Ketil Solvik-Olsen innrømme i sitt innlegg at eksisterende industri kom greit ut, noe som må bety at eksisterende industri har levd bra, og at den også vil kunne bestå.

Fremskrittspartiet bruker likevel veldig sterke ord om at klimavotelovent betyr en dødsdom over norsk industri. Jeg tror ikke vi er tjent med den type svartmaling. Den norske klimavotelovent er et balansert opplegg, mellom det å stille strenge miljøkrav og å legge til rette for handel med kvoter, som mange av oss har vært inne på tidligere i dag.

Så er det grunn til å spørre, særlig med bakgrunn i det siste innlegget fra representanten Tord Lien: Hvilke ledende bedrifter har fått sin dødsdom? Ingen, kanskje med unntak av den bedriften som representanten Torny Pedersen nevnte her, har sagt at de vil legge ned sin virksomhet. Når det gjelder den ikke oppstartede virksomheten i Verdalen, gjenstår det å se når den fabrikken er ferdig bygd ved slutten av dette året, om den vil starte opp eller ikke. Men det er klart det er en stor utfordring. Det er ingen problemer med å innrømme det.

Så har jeg lyst til å si litt om prosessen, som mange i opposisjonen har vært opptatt av. Opposisjonen har fått en enestående service når det gjelder å få gode svar på alle de spørsmål de har stilt. Dessuten har opposisjonen fått en lovteknisk bistand som jeg ikke har opplevd maken til i de 14 årene jeg har vært i Stortinget.

Så sier representanten Ketil Solvik-Olsen at Regjeringen har kranglet i 20 måneder. Hva slags påstand er det? For det første synes jeg det er en språkbruk som er uverdigg, både i innstillingen og i denne salen. For det andre er det kanskje verre med innholdet. Arbeidet med klimavotelovent måtte ta tid. Derfor har vi fått en lov som veldig tydelig har klarlagt hva vi står overfor, hvilke tiltak vi trenger og hvilke problemstillinger vi står overfor.

At Fremskrittspartiet er uenig, er greit, men Fremskrittspartiet må ikke tro at selv om vi hadde hatt all verdens tid, hadde vi blitt enige med Fremskrittspartiet om løsninger. For det er en grunnleggende uenighet mellom Fremskrittspartiet og de fleste andre partier i denne salen, nemlig at Fremskrittspartiet, noe de også i dag har dokumentert, ikke tar inn over seg alvoret i de klimaendringer som er på gang, og som er skapt av våre klimagassutslipp.

Så er det også slik at Fremskrittspartiet ofte henviser til aluminiumsindustrien i denne sammenheng. Den er ganske irrelevant for det vi nå behandler. Samtidig er det det å si at norsk aluminiumsindustri er veldig god. Men det finnes industri i f.eks. Spania, Nederland og Sveits som slipper ut mindre CO₂ pr. tonn produsert aluminium enn det vi gjør. Så det er mer å strekke seg etter.

Kyoto-mekanismen er en pisk, men den gir også belønning til den som er god.

Robert Eriksson (FrP) [12:21:54]: Det er liten tvil om at dagen i dag er en svart dag for norsk prosessindustri. Konsekvensene av det vedtaket flertallet i denne salen i dag fatter, vil på mange måter være en effektiv måte å ta livet av norsk prosessindustri på. Det at norsk industri skal ha et helt annet avgiftsregime enn andre land, vil få dramatiske konsekvenser for industrien og bl.a. Distrikts-Norge. La meg ta ett konkret eksempel, som også flere representanter har vært inne på, nemlig NorFraKalks etablering i Verdalen. Selskapet har planer om å flytte sin virksomhet fra et gammelt, utrangert anlegg til et nytt anlegg med ny teknologi. Det vil være bedre for miljøet og gi mindre forurensning, men på grunn av de særnorske reglene vil denne bedriften få en regning på 45 mill. kr – sannsynligvis såpass mye at bedriften ikke vil ha råd til å realisere det anlegget.

Det betyr at man fortsatt må kjøre med et gammelt anlegg, at man fortsatt må skipe ut stein og frakte den sørover i Europa, hvor den vil bli videreført ved dårligere anlegg enn det som ligger i Verdalen, noe som selvfølgelig vil gi langt større forurensning enn om vi hadde hatt det samme regimet som i Europa ellers når det gjelder avgifter.

I dagens Trønder-Avisa uttaler daglig leder i NorFraKalk følgende:

«Regjeringen og Stortinget svikter norsk industri når de nå går inn for den nye klimavotelovent. Jeg tror jeg vil si det så sterkt som at vår fabrikk blir den siste etableringen innen norsk landfast prosessindustri, hvis klimavotelovent som energi og miljøkomiteen går inn for blir den gjeldende.»

Det er liten tvil om at de særnorske reglene vil medføre dårligere vilkår for norsk industri. Faren for tap av nye og lønnsomme arbeidsplasser, større utflugging av norske industriarbeidsplasser, at gamle fabrikker ikke blir erstattet med nye og mer miljøvennlige fabrikker, og en ringvirkning i form av at etablerte arbeidsplasser forsvinner, vil være økende.

Jeg registrerer at representanten Klungland er stolt av disse konsekvensene. Hvordan kan Arbeiderpartiet være stolt av å gå inn for en ny klimavotelovgivning som til de

grader vil gå ut over vanlige arbeidsfolk i norsk industri? Og hvordan kan et parti som Senterpartiet, som påberoper seg å være distriktenes parti, gå inn for en lovgivning som så til de grader vil rasere industriarbeidsplassene i distriktene og føre til dårligere lønnsomhet rundt omkring i Distrikts-Norge? Alt dette kan unngås om man går inn for Fremskrittspartiets forslag om å ha den samme lovgivningen som i Europa ellers.

Avslutningsvis: Jeg registrerer at dette er startskuddet fra den sittende regjeringen til en systematisk nedleggelse av arbeidsplassene rundt omkring i Distrikts-Norge.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:25:15]: Det er en spesiell debatt – når de rød-grønne partiene istedenfor å analysere og konsekvensforklare sitt forslag bare nøyer seg med å skyte på Fremskrittspartiet, ut fra at vi ikke er hysteriske nok i vår omtale av klimaet.

Det er altså ingen analyse eller konsekvensutredning fra de rød-grønne partiene. Det er bare en teknisk gjennomgang av Regjeringens forslag, der en antar at strenge regler vil stimulere bedriftene til å bli mer miljøvennlige. Problemet i denne sammenhengen er at en stimulerer så sterkt at bedriftene knekker nakken.

Jeg utfordrer statsråden til å analysere innholdet i sin politikk, når en f.eks. sier at prosessutslipp fra dagens industri ikke kan renses, men antar at en skal kunne rense 100 pst. i nye bedrifter. Hva mener Regjeringen egentlig om gasskraftverk, som vi har stilt spørsmål om? Hva mener Regjeringen egentlig om skogskjøtsel, når en mener det er moralsk greit å overoppfylle avtalen om skogskjøtsel, men ikke moralsk greit å innfri avtalen om skogskjøtsel? Hva mener statsråden egentlig når hun sier at forurenser skal betale? Skal forurenser betale alt, 100 pst., slik SV, en del fra Arbeiderpartiet og Venstre oppfatter det, eller skal han betale på samme nivå som i EU?

Representanten Torny Pedersen, representanten Micaelsen og andre har vært sterkt bekymret over at Fremskrittspartiet ikke sterkt nok går ut og har den samme holdningen til klimaendringene som de andre partiene. Grunnen til at vi ikke har gått med på denne merknaden, er at vi er mer opptatt av å diskutere politikken og tiltakene enn bare å legge oss på en linje der en sier hvor bekymret en er. Beviset på det er rett og slett Dokument nr. 8:97, fra Fremskrittspartiet. Vi har, som det eneste partiet, framlagt en helhetlig tilnærming til denne problemstillingen, der de andre partiene i denne sal fortsatt bare snakker om at det gjelder å være mest mulig bekymret, og vil diskutere minst mulig av politikken.

Representanten Tore Nordtun påstod at Fremskrittspartiet vil skyve kostnadene ved dette over på skattebetalerne. Det er bare tull. Det vi ønsker, er ikke å skyve kostnadene over på industrien, men at staten, som får tildelt kvotene, skal tildele industrien kvotene – istedenfor å selge industrien kvotene.

Når mange representanter for de rød-grønne partier har sagt at industrien får tildelt 80 pst. av sine kvoter i forhold til sine utslipp, merker jeg meg at statsråden til komiteen skriver 70 pst. 10 pst. mindre må altså industrien da dekke opp i forhold til sine utslipp.

Så sier representanten Kristoffersen at ny industri vil komme greit ut av dette. Jeg merker meg at statsråden skriver – i hvert fall til komiteen – at ny fastlandsindustri vil få en ekstra regning på over 500 mill. kr i året på grunn av dette.

Og når representanten Kristoffersen påstår at komiteen har fått god hjelp og gode svar på sine spørsmål, må en nesten stille spørsmål om hvorvidt han har sett på svarene. Når så mange svar sier at dette kan en ikke svare på – eller vil en ikke utdype på grunn av tidspress, som er svaret en får når det gjelder gasskraft – er det verken god hjelp eller særlig tydelig.

Når representanten Klungland kommer med sitt oppspill, merker jeg meg bare at representanten Klungland var helt enig med Fremskrittspartiet da han selv var i opposisjon, men at han nå bare bruker tiden til å historieforfalske hva Fremskrittspartiet står for.

Presidenten: Presidenten er i tvil om «bare tull» er et parlamentarisk uttrykk.

Lars Peder Brekk (Sp) [12:28:53]: Jeg ble spurt om skog i replikkordskiftet. Mine svar var nok noe uklare da. Av den grunn vil jeg gjerne presisere følgende:

Senterpartiet har på sitt landsmøte vedtatt at skog skal inn som en del av det framtidige klimaregimet. Når det gjelder 30 pst. reduksjon i 2020, forutsetter vi at skog kommer i tillegg til og ikke istedenfor de konkrete tiltak vi beskriver i våre programformuleringer.

Generelt mener Senterpartiet at skogen skal med, men den må altså ikke komme istedenfor andre nødvendige tiltak og omstillingsprosesser. Vi ønsker tøffe tiltak på mange områder, der de viktigste er store punktutslipp offshore og på land, utfasing av oljefyring og omstilling innenfor samferdselssektoren. Når de prosessene er i gang, ønsker vi å inkludere skog i større grad.

Det er viktig og riktig at skog kommer inn senere. Det vil være bra for Norge, på det vis at det oppmuntrer til fornuftig skogskjøtsel. Det vil være bra for verden, fordi det er et system som oppmuntrer og premierer. Skog vil være viktig for å ivareta skogområdene globalt – og planting overalt. På den sørlige halvkule hugges det i dag mer enn tilveksten, altså motsatt av i Norge. Det er også viktig for skognæringen med en ny klimaavtale, for bruk av fornybar energi vil bli mer attraktivt og lønnsomt. Da skal vi være klar over at økt uttak av biomasse i Norge vil påvirke nettopp optak av CO₂, slik at vi definitivt er tjent med et system som tar hensyn til svingninger over tid.

Når det gjelder Kyoto-avtalen og skog, var det Siri Bjerke i Stoltenberg I-regjeringen som først sa at Norge ikke skulle bruke skog for å oppfylle Kyoto-avtalen. Dette ble senere vedtatt i forbindelse med Bondevik II-regjeringens klimamelding i 2002. Denne regjeringen har ikke ønsket å endre på det. Vi skal altså ikke bruke skog for å oppfylle Kyoto-avtalen fram til 2012, for det ville bety reduserte ambisjoner på øvrige områder i Norge. Senterpartiet mener at det viktigste er at vi reduserer våre egne utslipp og går foran. Når det gjelder framtidige klimaavtaler, ønsker vi skoging. Vårt resonnement for overoppfyl-

ling henger derfor sammen og er i tråd med vedtaket på vårt landsmøte.

Så nevnes det, spesielt fra Fremskrittspartiet, at vi nå er inne på en dødslinje for norsk industri. Jeg har bare lyst til å understreke at fra Senterpartiets side er det fullstendig uaktuelt å akseptere den formen for problemstilling. Det er slik at Norge i dag har et næringsliv som viser at de tar miljøet på alvor, på grunn av at norske myndigheter har satt krav til hvordan industrien skal utvikle seg. Det er ikke Fremskrittspartiets fortjeneste at miljøstandarder i næringslivet er så høy som den er i dag. Fremskrittspartiet har stort sett gått imot å stille strengere krav til industrien. I denne situasjonen er vi også nødt til, for å ivareta klimaforpliktelsene, å stille krav til industrien. De avbalanserte tiltakene som nå blir vedtatt, er i tråd med det.

Ivar Kristiansen (H) [12:32:15]: Egentlig burde varsellampene vært tent i Regjeringskvartalet i dag – av flere grunner. Bare det at representanten Klungland i dag står her og skryter varmt av Regjeringen, burde vært én grunn til å spørre seg selv om man har havnet på ville veier.

Jeg lurer på om representanten Klungland fikk med seg den store lovlige demonstrasjonen som fant sted på plassen utenfor Løvebakken i forrige uke – røde faner flankert av tillitsvalgte som følte seg bedradd av den nåværende regjering, bl.a. når det gjelder industrikraft; man har henvist til at investeringsplaner for rundt 25 milliarder kr nå kanskje må legges på is fordi man ikke er i stand til å vise evne til å gjennomføre dem, samtidig som man legger seg på en politisk linje som kanskje fører til at det beste av norsk industri, som er fremst i verden innenfor fornybar teknologi, nå kanskje må flytte ut. Vi var ærlige i dette spørsmålet som gikk på industrikraft. Det var ikke vår ærede motpart. De vant valget på dette. Det blir fort vind i røde faner når man ikke er i stand til å levere – og takk for det!

Så til representanten Torgeir Micaelsen, som viser til at Høyre har foretatt en glideflukt i denne saken, og at vi går for et slappere regime. Jeg synes terminologien blir fullstendig gal. Vi praktiserer en politikk på dette området som er i tråd med den politikken som EU gjennomfører, og som vi burde ha lagt oss på selv. Gjennom innstillingen dokumenterer vi at vi har en politikk som ikke gir ett gram mer utslipp av klimagasser enn det som er tilfellet med Regjeringens forslag.

En annen sak er at det med Regjeringens forslag faktisk kan bli litt slapt fremover i en del norske industrisamfunn. Samtidig: Er det noen som har begått glideflukt i denne saken, er det faktisk Arbeiderpartiet. Da den forrige regjering innførte dagens nasjonale klimavotesystem, stemte de sammen med den forrige regjeringen – de gikk ikke for et prinsipp om å straffe via tilbakevirkende kraft.

Til slutt står representanter for regjeringspartiene her og sier at vi har det beste systemet i verden – eller alternativt det beste systemet i Europa. Jeg synes statsråden sa det ganske greit, at hun beklaget at hun ikke hadde vært i stand til å legge frem saken tidligere. Det illustrerer på mange måter hvor vi står i dag.

Tord Lien (FrP) [12:35:45]: Hva sa Arbeiderpartiet om norsk industri i valgkampen? Jo, man skulle innføre grønne sertifikater for å få fart på kraftproduksjonen i landet. Da har jeg lyst til å avlegge en visitt til representanten Micaelsen, som representerer Buskerud på Stortinget: Södra Cell Tofte, som er en av hjørnesteinsbedriftene i et lite lokalsamfunn på Tofte i Buskerud, ble lovt 10–15 mill. kr i årlig støtte på grunn av sin miljøvennlige kraftproduksjon. Grønne sertifikater har vi ikke sett noe til.

Arbeiderpartiet lovte også, som representanten Kristiansen var inne på, et industrikraftregime så fort som overhodet mulig. Nå har statsministeren sagt at det blir ikke så fort som mulig, fordi det er umulig. Der ligger den saken.

Så sa Arbeiderpartiet at man skulle satse på å opprettholde den mest miljøvennlige industrien i verden, nettopp av miljøhensyn.

Det snakkes veldig mye om nyskaping. Man skal legge til rette for nyskaping, innovasjon, i norsk industri, slik at den skal bli mer miljøvennlig. Men hva er det som er grunnlaget for mesteparten av de revolusjonerende nyskapingene i norsk industri? Jo, det er nye bedrifter, som oppstår på bakgrunn av ny teknologi.

Jeg viser her til produksjon av solcellepaneler. Regjeringen sier at den industrielle prosessen stansing av solcellepaneler skal være fritatt for klimavoter, mens produksjonen av silika, silisium og silisiumkarbid, som er innsatsmidler for å lage disse solcellepanelene, altså skal betale klimavoter. Dette er ny industri som ikke vil kunne øke sin kapasitet i Norge på grunn av det Regjeringen legger fram.

Det mest skremmende av det vi har hørt i dag, er at statsråd Bjørnøy sier at etter 2012 skal all industri i Norge pålegges å kjøpe alle kvotene, uansett hva EU måtte gjøre. Da kan representanten Lars Peder Brekk kalle det hva han vil, han kan mene hva han vil, og han kan synes hva han vil om det, men det vil medføre nedleggelse av norsk industri, uansett.

Carl I. Hagen (FrP) [12:38:38]: I 1989 vedtok stortingsflertallet etter – omtrent – en auksjon mellom de øvrige politiske partier noen meget, meget konkrete og ambisiøse mål for reduksjon av norske CO₂-utslipp i 2010 og 2020. Alle de øvrige partier som stod bak disse vedtakene om ambisiøse målsettinger, har siden den gang hatt et meget betydelig flertall i Stortinget. Hvorfor i all verden har ikke da Høyre, Arbeiderpartiet, SV, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet gjennomført de tiltak som måtte være nødvendige for å gjennomføre den målsettingen som de omtrent overbød hverandre på i 1989, frem til 2010? Det er et spørsmål det kunne vært artig å få besvart. Det må jo være utslag av dårlig samvittighet hos disse partier når de nå kritiserer Fremskrittspartiet, som om vi skulle ha skylden for at de andre partiene, som har hatt flertall hele tiden, ikke har gjennomført noe som helst av betydning. Da er det ikke rart at vi ikke én gang til er med på konkurransen om såkalte målsettinger langt inn i fremtiden, som senere storting skal følge opp. Jeg ville bare nevne det for å ha sagt at vi har vært vitne til dette skuespillet før. Vi vet

– og vi har sett – at det er skuespill når det gjelder målsettinger.

Så til behandlingen av klimavotelovent. Dette er et eksempel på hvorledes lover *ikke* bør lages. Etter at regjeringspartiene i over et år har diskutert, sender man ut på høring, bl.a. til norsk industri og til norsk fagbevegelse, noe som i realiteten får vel en ukes høringsfrist. Så kommer man i hurten og sturten til Stortinget med et dårlig gjennomarbeidet lovforslag. Stortingsflertallet bestemmer i realiteten at vi allikevel er nødt til å behandle det før sommeren, og vi har akseptert det av hensyn til et behov for rammeverk for industrien. Og beviset på det slette arbeidet er jo at sakens ordfører i dag, før kl. 09, har fremmet et forslag som han altså ikke fremmet i komiteens behandlings- og avgivelsesmøte på søndag. Hva skjer da mellom Odelstingets behandling og Lagtingets behandling, når komiteen selvsagt skal ha et møte og avgi sine skriftlige synspunkter på dette forslaget i henhold til § 31 i forretningsordenen?

Jeg må si at det er flaut å være vitne til en så slett lovbehandling når det gjelder forberedelser og grundig gjennomtenkning av konsekvensene av det man gjør, som regjeringspartiene her får igjennom i Odelstinget.

Jan Tore Sanner (H) [12:41:56]: Ser man bort fra den berettigede uenighet som er på enkelte punkter i denne innstillingen, preges innstillingen – og jeg vil også si debatten, kanskje med unntak av ett parti – av stor grad av enighet og vilje til å løfte sammen for å håndtere de store miljøutfordringene.

Vi er i en situasjon der vår generasjon er i ferd med å undergrave livsgrunnlaget for dem som kommer etter oss. Det fordrer at vi viser en felles vilje til å samarbeide over partigrensene for å løse de store miljøutfordringene. Alle partier som legger forvalteransvaret til grunn, stiller opp i en slik situasjon.

Når jeg tar ordet, er det fordi vi opplever en veldig sterk kontrast i innleggene fra Fremskrittspartiets side. Representanten Torbjørn Andersen holdt et meget engasjert innlegg, som viste at representanten har forstått hvilke store utfordringer vi står overfor i miljødiskusjonen, mens representanten Solvik-Olsen og også Stortingets visepresident, Carl I. Hagen, ikke tar inn over seg det samme alvoret i denne diskusjonen som representanten Torbjørn Andersen gjorde.

Representanten Carl I. Hagen fnyser av de målsettinger man satte i 1989. I den perioden da Høyre satt i regjering, gikk faktisk utslippene ned, og hvis man skal være opptatt av diskusjonen om hvorvidt vi skal ta kutt, må man i hvert fall erkjenne hvorfor man skal ta slike kutt. Og det er den erkjennelsen som Fremskrittspartiet ennå ikke har tatt inn over seg. Representanten Solvik-Olsen sier i et innlegg at han ikke orker å være like bekymret som de andre partiene, derfor går han ikke inn i diskusjonen om FN's klimapanel. Hvem som har vært mest bekymret i denne diskusjonen, tror jeg faktisk er et spørsmål man kan være uenig om.

Jeg har to spørsmål til Solvik-Olsen. Jeg så at han tegnet seg, så da kan han kanskje prøve å svare på dem. Det

første er om Fremskrittspartiet erkjenner at klimaendringene mest sannsynlig er menneskeskapt. Det andre spørsmålet er om Fremskrittspartiet legger FN's klimareport til grunn. Jeg registrerer at Solvik-Olsen sier at man tar Kyoto-protokollen til etterretning. Men det er ikke det som er spørsmålet. Spørsmålet er om Ketil Solvik-Olsen tar inn over seg de store utfordringer vi står overfor, og at klimaendringene mest sannsynlig er menneskeskapt?

Rolf Terje Klungland (A) [12:45:07]: På søndag så jeg Harry Potter på tv, og der var det noe de kalte gomper, umagiske folk. For meg minner mye av retorikken til Fremskrittspartiet om det å være litt umagisk.

Når en snakker om grønne sertifikater og hvorfor ikke det har kommet, har jeg lyst til å minne Fremskrittspartiet om at denne regjeringen har innført et fond på 20 milliarder kr for å få på banen ny fornybar energi som ikke fører til at strømprisen går opp for private forbrukere. Da går jeg ut ifra at Fremskrittspartiet har problemer med å forklare hvorfor de mener det de mener.

Vi var sammen om å presse den forrige regjeringen til å inngå en avtale med industrien som har ført til en reduksjon i CO₂-utslippene på 27 pst. i perioden. Da er det jo slik at det er industri som er oppe og går i dag, og som vi vet kan fortsette sin reduksjon. Men det er jo slik, som representanten Carl I. Hagen sier, at Fremskrittspartiet mener at alt var mye bedre før. Jeg tror faktisk det var det for Fremskrittspartiets medlemmer. Men jeg skjønner ikke helt hvorfor de da stiftet partiet – hvis det har blitt mye verre i ettertid.

Jeg har også lyst å si litt om muligheten til å lære. For i 1989, som representanten Carl I. Hagen refererte til, sa talspersonen fra Fremskrittspartiet, Øystein Hedstrøm, at med Fremskrittspartiets landbrukspolitikk ville en få en reduksjon av drivhuseffekten, for de ville legge ned tomatdyrking og agurkdyrking i drivhusene, og da ville en unngå lekkasjene som kommer derfra. Så det har kommet en viss lærdom inn i Fremskrittspartiet også. De var altså imot Kyoto-mekanismene og hele Kyoto-avtalen, men de har endret seg til å gå for det.

Helt på slutten må jeg kommentere det som representanten Kristiansen fra Høyre var oppe og sa. Jeg skjønner jo godt at Høyre er litt sure. Det er vel første gang i historien at en regjering har hatt et tog av bedrifter og fagforeninger som har demonstrert *for* noe den ville gjøre. I hvert fall har aldri Høyre opplevd noe tog som har demonstrert *for* noe partiet har ønsket. Det er selvfølgelig noe som Kristiansen bør ta inn over seg. Arbeiderpartiet har etter krigen ført en politikk som har ført til at vi har fått det velferdssamfunnet og den velferdsstaten vi har. Det vil vi selvfølgelig fortsette med, og vi kommer til å hevde at vi faktisk er ansvarlige for det.

Svein Roald Hansen (A) [12:48:27]: Det var representanten Carl I. Hagens innlegg som fikk meg til å be om ordet. Han gikk tilbake til 1989 og viste til de målsettinger som var satt den gangen, og sa at man ikke skal skyld på dem for at det angivelig ikke er gjort noe. Her husker eldregeneralen til Fremskrittspartiet fullstendig feil, for

det er gjort ganske mye i mellomtiden. For å nevne to ting: CO₂-avgift og avtale med industrien. Det har altså ført til, som også representanten Klungland nevnte, betydelige utslippsreduksjoner. Man har beregnet at med utgangspunkt i 1990 ville, hvis ikke de tiltakene som var gjort, var satt inn, utslippene i 2020 sannsynligvis ligge på 78 millioner tonn CO₂. Nå anslår man at de vil være på 54 millioner tonn CO₂, altså en reduksjon på 24 millioner tonn CO₂.

Det er satt inn betydelige tiltak, men jeg skjønner jo at dette slipper unna representanten Hagens hukommelse, for dette er spørsmål som Fremskrittspartiet ikke har vært det grunn opptatt av. Det er først nå i det siste at man – etter det jeg hører av en del av innleggene – nokså motvillig erkjenner at den oppvarming vi er i ferd med å få, kanskje har sammenheng med økonomisk aktivitet. Jeg skjønner godt at Fremskrittspartiet nå føler seg skviset, for partiet har på alle områder hatt som lede-tråd ikke å gjøre noe som kan være ubehagelig for dets velgere. Nå står man altså plutselig i en situasjon hvor velgerne tar alvor inn over seg og mener at det krever handling fra politikerne. Da kommer også Fremskrittspartiet langsomt på banen, men foreslår tiltak som ikke skal ramme oss – vi skal ta alt ute. Det er ikke tilstrekkelig, og det er ikke i tråd med Kyoto-protokollens mekanismer, så vi må også gjøre noe hjemme, og vi skal gjøre noe ute.

Presidenten: Representanten Solvik-Olsen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:51:15]: Representanten viser til at i andre saker har jeg fått to 3-minuttersinnlegg etter at jeg har holdt hovedinnlegg.

Jeg vil bare minne representanten Sanner om at det er Fremskrittspartiet og Høyre som i denne saken står nærmest hverandre. Innlegget fra Sanner blir egentlig helt uforståelig i den sammenheng. Spørsmålet som Sanner tok opp, besvarte jeg i et replikkordskifte. Det ville representanten hørt hvis han hadde vært til stede.

Jeg minner alle dem som hele veien her prøver å gjøre dette til en generell klimadebatt i stedet for en klimakvotedebatt, om at Fremskrittspartiet – som eneste parti i denne sal – har fremmet forslag om hvordan Norge skal redusere sine CO₂-utslipp, og hvordan Norge skal innfri sine Kyoto-forpliktelser. Jeg anbefaler representantene som stadig prøver å gjøre dette til en debatt om klimahysteri i stedet for om klimakvoteloven, om å lese forslaget fra Fremskrittspartiet først, og så kan vi ta den debatten i etterkant.

Jeg har tidligere sagt at det ikke er tvil om at Fremskrittspartiet er det eneste partiet i denne sal som har våget å sette spørsmålstegn ved en del av de påstandene som kom i klimadebatten. Men vi har aldri av den grunn be-nektet at det er en utfordring her som vi skal vurdere og se på. Vi har ikke vært imot at man både skal forske på klimaendringer og at man skal innføre tiltak. Det står også i vårt partiprogram. La oss heller diskutere det denne saken egentlig handler om, istedenfor å bruke tid på Fremskrittspartiets faktiske historie.

Jeg skulle gjerne høre representanten Jan Tore Sanner si hvor i klimakvoteloven Fremskrittspartiet og Høyre står lenger fra hverandre enn Høyre og Arbeiderpartiet.

Presidenten: Asmund Kristoffersen er neste taler. Asmund Kristoffersen er sakens ordfører og har en taletid på inntil 3 minutter.

Asmund Kristoffersen (A) [12:53:08]: Nå som vi går mot slutten av debatten, har jeg lyst til å si følgende: Jeg tror vi kan være enige om at de norske partiene, med unntak av Fremskrittspartiet, kan gå ut i verden med hevet hode og vise at vi nå vedtar en klimakvotelov som kan være et eksempel for mange andre, spesielt når vi kommer inn i neste periode, etter den første Kyoto-perioden.

Vi har overhodet ikke, slik representanten Carl I. Hagen nevnte, lagt noen skyld på Fremskrittspartiet når det gjelder vår klimapolitikk – av meget gode grunner. Fremskrittspartiet har hele tiden stilt seg totalt utenfor ethvert miljøtiltak og har aldri influert på norsk miljøpolitikk. Og takk for det!

Så vil jeg gi honnør til representanten Sanner for hans innlegg. Representanten Sanner sa det tydelig. Et bredt flertall står bak en stor og omfattende lov som baserer seg på anerkjent vitenskap, en vitenskap som Fremskrittspartiet ikke vil ta inn over seg, som også er bekreftet i denne sal, selv om det er litt motstridende signaler, alt etter hvem som tar ordet fra Fremskrittspartiet. Sanners innlegg kunne gjerne ha vært det siste innlegget i denne debatten, for det var en veldig ok oppsummering.

Så vil jeg heller ikke ha sittende på meg det som representanten Ketil Solvik-Olsen sa, at vi hele tiden i våre innlegg omtaler Fremskrittspartiet. Jeg prøvde å være nøye i mitt hovedinnlegg og kun konsentrere meg om å begrunne Regjeringens politikk når det gjelder den loven som flertallet går inn for. Jeg var kort innom en summarisk gjennomgang av flertalls- og mindretalls-konstellasjonene.

Jeg vil også presisere det som representanten Gunnar Kvassheim sa om at det ikke kreves en lovendring for å ha et annet syn når det gjelder å sprengre 10 pst.-grensen, slik jeg kanskje feilaktig kunne bli oppfattet. Det synes jeg det er greit å presisere.

Jeg har også lyst til å si litt om hastverk og at det vi nå vedtar i dag, ikke skulle være kvalitetssikret godt nok, for det har også vært et tema i denne debatten. Som jeg sa i forrige runde, har jeg aldri i mine 14 år på Stortinget opplevd en slik service fra et departement når det gjelder svar på spørsmål, og når det gjelder å utforme lovforslag for opposisjonspartier som ber om det. Det er min erfaring. Den kan ingen ta fra meg.

Så må jeg også spørre: Hva er det Fremskrittspartiet har gjort siden høringsutkastet kom – et komplett opplegg – siden de nå gir inntrykk av å stille med blanke ark når vi kommer til den endelige behandlingen av denne loven?

Carl I. Hagen (FrP) [12:56:59]: Først en oppfordring til presidenten om å kikke på § 20 femte ledd, hvor det står:

«Viser det seg at komiteen under saksbehandlingen deler seg i to eller flere fraksjoner, kan hver av disse fraksjonene velge sin ordfører.»

Ketil Solvik-Olsen er Fremskrittspartiets ordfører. Det står i § 35 sjette ledd:

«De innskrenkninger som er nevnt foran, gjelder likevel ikke for: a. ordførere (...).»

Så Ketil Solvik-Olsen kan ha så mange treminutters innlegg som han ønsker.

Så til Svein Roald Hansen, som åpenbart har glemt at noen år etter 1989 ble det formelle målsetningsvedtaket fra debatten den gang formelt opphevet, fordi man ikke så seg i stand til å gjennomføre og opprettholde de vedtatte målsettingene.

Så til hr. Klungland, som også husker helt feil: Jeg husker ikke helt om han var her, men Fremskrittspartiet har holdt en klar linje hele tiden. Ja, vi stemte mot Kyoto-avtalen, men samtidig sa vi at noe av det som var fornuftig i Kyoto-avtalen, var kvotemekanismene. Vi var altså imot å sette disse målene og foreta nedskjæringer. Men hvis flertallet først gjorde det, var faktisk mekanismen meget fornuftig, for den skulle medføre at de kostnader som man satte inn, uansett hvor i verden, skulle gi maksimal nedgang i utslippene. Slik var mekanismen, og den sa vi var fornuftig: Skal man påføre kostnader, må man få mest mulig nytte for kostnadene.

Så vidt jeg husker, uttalte vel også daværende statsminister Gro Harlem Brundtland seg om dette på landsmøtet i Arbeiderpartiet. Hun forstod ikke seigpiningen i Norge, hvor man, som hun sa, skulle ha tiltak som var kostnadskrevende. Det er kostnadspåføringen i norsk industri som er temaet i denne loven. Det ville være dumt å påføre kostnader, når man med den samme kostnaden kunne redusere 10 til 20 ganger så mye andre steder i verden, sa statsministeren den gang.

Det er den linjen Fremskrittspartiet har fulgt hele tiden. Vi har sagt at når flertallet har ratifisert Kyoto-avtalen, har vi akseptert at vi er bundet av den. Det er derfor vi har vært mye mer opptatt av å få til en debatt om tiltakene og hvorledes man skal gjennomføre forpliktelsene, enn denne auksjonen om hvem som er best i klassen, med målsettinger som vil være der mange år etter at dette stortinget og de aller fleste medlemmer ikke lenger har noe ansvar for det. Det er så lett å vedta målsettinger som andre senere hen er forpliktet til å gjennomføre. Det er for lite seriøst til at et seriøst og ansvarlig parti som Fremskrittspartiet kan være med på det.

Presidenten: Presidenten vil fastholde at det er sakens ordfører som har ubegrenset antall innlegg på 3 minutter, i tillegg til statsråder. Det gjelder ikke partienes hovedtalspersoner.

Jan Tore Sanner (H) [13:00:39]: Først vil jeg takke for hyggelige ord fra Asmund Kristoffersen.

Det er selvsagt elementer både i denne saken og også i de kommende miljødebattene hvor det vil være uenighet mellom Høyre og de sittende regjeringspartiene. Vi ønsker i større grad å bruke markedsøkonomiens virkemidler,

mens andre har en tendens til å bruke mer planøkonomiske virkemidler. Men når det er sagt, mener jeg det er noen spørsmål i norsk politikk som likevel er så viktige at man av og til må være villig til å se litt over de partipolitiske diskusjonene, og de miljøutfordringene vi står overfor, er av en slik karakter. Når vi er i ferd med å undergrave livsgrunnlaget til våre etterkommere, påkaller det et ansvar hos alle politikere, både lokalt, sentralt og nasjonalt. Høyre har gjort det helt klart at vi ønsker å stille opp i den sammenheng.

Jeg er likevel overrasket over at Ketil Solvik-Olsen tar så lett på den utfordringen jeg gav ham, på samme måte som Carl I. Hagen. De burde ha lyttet litt til det innlegget som Torbjørn Andersen holdt tidligere i debatten, hvor han viste at det også i Fremskrittspartiet er noen som tar alvoret inn over seg.

Ketil Solvik-Olsen sa at Fremskrittspartiet «vurderer» og skal se på om dette er en utfordring. Det er en utfordring! Når FNs klimapanel har slått dette fast, kan man selvfølgelig velge fortsatt å stille spørsmål, men man burde likevel si at vi legger føre var-prinsippet til grunn. Hvis det er slik at klimatrusselen er menneskeskapt, fordrer det at vi iverksetter virkemidler.

Representanten Carl I. Hagen sier at når flertallet har ratifisert Kyotoprotokollen, tar Fremskrittspartiet det til etterretning. Da slipper man katten ut av sekken og sier: Vi er ikke for Kyoto-avtalen, vi tar ikke dette på alvor, men fordi de andre partiene har vedtatt dette, tar vi det til etterretning.

Jeg tror det er interessant for velgerne å vite om Fremskrittspartiet legger FNs klimapanel til grunn, og om Fremskrittspartiet erkjenner at klimatrusslene mest sannsynlig er menneskeskapt. Denne debatten har vist at i hvert fall de ledende personene innenfor partiet ikke ønsker å gå inn i den diskusjonen, men jeg gleder meg over at i hvert fall én av Fremskrittspartiets stortingsrepresentanter holder et engasjert miljøpolitisk innlegg. Jeg håper at de andre etter hvert kommer etter.

Presidenten: Tord Lien har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, absolutt begrenset til 1 minutt.

Tord Lien (FrP) [13:03:26]: Jeg skal prøve.

Først til service: Når Regjeringen har brukt 20 måneder på å behandle denne saken, og landets øverste politiske myndighet – som fortsatt er Stortinget – skal behandle den på 20 dager, skulle det bare mangle at vi ikke skulle få all den service som er tilgjengelig.

Hva handler debatten i dag om? Den handler om klimavoteloven – innstillingen fra energi- og miljøkomiteen om klimavoteloven – og hvordan vi skal innfri de folkerettslige forpliktelsene Kyoto-avtalen pålegger oss. Det handler debatten om i dag – herunder også hvilke vilkår som skal gjelde for norsk industri. Skal norsk industri ha dårligere vilkår enn industrien i Europa?

Fremskrittspartiets tilnærming: Vi kommer altså ikke til å stemme imot loven i dag. Vi har fremmet en rekke forslag som er åpenbart mye bedre enn det Regjeringens

utgangspunkt er, men med all respekt for norsk industri kommer vi til å stemme for loven i dag.

CO₂-regnskapet i Fremskrittspartiets tilnærming er akkurat den samme som hos Regjeringen. Forskjellen er at bedriftene får flere kvoter, mens finansminister Halvorsen får færre kvoter. At Arbeiderpartiet og Høyre – såkalte industripartier – ikke vil diskutere disse realitetene, har jeg all forståelse for.

B e r i t B r ø r b y hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Heikki Holmås (SV) [13:04:51]: Det er fascinerende å følge debatten, men det er helt umulig å få tak i hva som er Fremskrittspartiets langsiktige kvotepolitikk. Skal vi lytte til Torbjørn Andersen, som viser sunt bondevett i denne saken og snakker om de menneskeskapte klimaendringene? Skal vi høre på silketungen til Ketil Solvik-Olsen, som nekter å svare på spørsmål – gjentatte utfordringer både fra Jan Tore Sanner, fra Heidi Sørensen og fra andre – som går på de sentrale spørsmålene i dette, som er hvordan de stiller seg i de langsiktige sakene, og hvordan de stiller seg til menneskeskapte klimaendringer? Eller skal vi høre på Fremskrittspartiets urstemme, nemlig Carl I. Hagen, som i denne saken er veldig klar på at de ikke vil være med på å ha noen målsettinger for framtiden, for det mener de er useriøst?

Jeg vil stille et veldig enkelt spørsmål: Skjønner Fremskrittspartiet at målsettinger og kvotesystem henger sammen? I dag er vi her, og vi vedtar et kvotesystem. Forutsetningen for å kunne ha et kvotesystem for handel som avgjør hvor store forpliktelser det enkelte land har, er at man tidligere internasjonalt har vedtatt hvilke forpliktelser de forskjellige land påtar seg.

Så er det slik at Fremskrittspartiet var imot å påta seg de forpliktelsene som vi gjorde gjennom Kyoto-avtalen, som er forutsetningen for dagens kvotesystem. Nå erkjenner de det, men – med respekt å melde – det er da gode grunner for å få Fremskrittspartiet ut i lyset for å høre hvilke forpliktelser de ser for seg at vi skal ha på lang sikt. Vi skal behandle dette senere, men alle partiene har jo sagt hvilke forpliktelser de ønsker – alle partiene, bortsett fra Fremskrittspartiet, har gitt uttrykk for hvilke forpliktelser de ønsker.

Fremskrittspartiet vil ha et kvotesystem som skal gjelde, men de vet jo at det kvotesystemet vi i dag slår fast, gjelder bare fram til 2012. Nå begynner vi å snakke om hva slags kvotesystem vi skal ha fra 2012 til 2020. Men Fremskrittspartiets urstemme vil altså ikke si noe om hvilke ambisjoner man skal ha, fordi man ikke vil være med på denne type overbudspolitik, og det virker ikke, uansett. Hvis vi skal føre en anstendig, alvorlig, seriøs og forsvarelig klimapolitikk og klimadiskusjon her i landet, forutsetter det at også Fremskrittspartiet kommer ut og sier fra om Fremskrittspartiet har tenkt å gjøre noe. Har partiet tenkt å sørge for å ha en målsetting for 2012–2020? Og hva slags type målsettinger skal vi ha som grunnlag for de diskusjonene vi skal delta i i internasjonale forhandlinger? Er man for et kvotesystem, må man være for en for-

pliktelse. Og skal vi ha en forpliktelse også fram mot 2020 og et kvotesystem som fungerer, må vi ha et storting der alle partier har en formening om hva slags forpliktelser vi skal ha.

Rolf Terje Klungland (A) [13:08:10]: En enstemmig benk av regjeringspartiene i Vest-Agder har utnevnt meg til ordfører for saken, så da går jeg ut fra at jeg kan ta ordet så mange ganger jeg vil i denne debatten.

Jeg registrerer også at representanten Hagen ikke liker konkurranse om hvem som er best i klassen. Det må jeg si er nye takter og toner fra Fremskrittspartiet. Men en bør jo spørre seg om Fremskrittspartiet er imot konkurranse bare når det gjelder miljøpolitikken.

Norge har vært og er et godt land i miljøpolitikken. Det har vi vært fordi vi har tatt klimautslipp inn i forurensningsloven, vi har fått CO₂-avgift, vi har verdens mest ambisiøse kvotesystem, vi har Mongstad-prosjektet, vi har rensing av Kårstø, vi har et energifond på 20 milliarder kr, vi har en avtale med norsk industri, vi opprettet Enova, vi opprettet Gassnova, vi har en omlegging av bilavgiften, vi har dobling av tilskudd til jernbanen, og, ikke minst, vi har bygd ut vannkraften og ny fornybar energi. Med det vil jeg si at vi har grunn til å være stolte.

Jeg ønsker alle god sommer!

Torny Pedersen (A) [13:09:51]: Litt til problemstillingen som representanten Jan Tore Sanner tok opp, knyttet til Fremskrittspartiets tro og tvil om menneskeskapte klimaendringer.

Det skulle vært greit å vite hvor mye fakta Fremskrittspartiet trenger før det går inn hos dem at deler av klimaendringene mest sannsynlig er menneskeskapt. Det er merkelig at Fremskrittspartiet vil gå til store tiltak hvis de ikke tror på menneskeskapte klimaendringer. Er det vanlig hos Fremskrittspartiet å bruke tid og krefter på noe som de ikke tror på? For meg kan det se ut som det representantforslaget som representanten Solvik-Olsen hele tiden viser til, som er lagt fram, og som ikke blir behandlet før til høsten, bare er for å ha et halmstrå å vise til i klimapolitikken og i kommende valgkamp.

Presidenten: Carl I. Hagen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, på inntil 1 minutt.

Carl I. Hagen (FrP) [13:11:24]: Jeg vil gjerne opplyse til siste taler og til Heikki Holmås at vårt Dokument nr. 8:97 er betraktelig fyldigere enn den proposisjonen som nå blir behandlet, og det er relativt gjennomarbeidet. Vi er de eneste som hittil har lagt frem konkrete tiltak, i tillegg til den klimakvoteloven som nå behandles, for hvorledes vi skal ivareta våre internasjonale forpliktelser som stortingsflertallets ratifisering har medført at Norge har påtatt seg.

Så sauser Heikki Holmås sammen den norske klimakvoteloven og Kyoto. Forholdet mellom landene er Kyoto-mekanismene. Det er noe annet enn den interne klimakvoteloven som nå blir behandlet. Vi har stått fast på våre holdninger hele tiden. Jeg vil vise til at svarene på de

(Hagen)

spørsmålene som er stilt til Fremskrittspartiet, finner man altså i Dokument nr. 8:97. Men jeg respekterer at representantene ikke har hatt tid til å sette seg inn i det meget grundig gjennomarbeidede materialet hittil.

Tore Nordtun (A) [13:12:51]: Jeg synes det for så vidt har vært en interessant debatt. Når man nå behandler klimakvoteloven for Norge, stiller tydeligvis et stort flertall, unntatt Fremskrittspartiet, seg bak at vi skal ha en klimakvotelov. Men det mest fundamentale spørsmålet, som jeg synes Fremskrittspartiet har en totalt lemfeldig omgang med, er: Står vi overfor et klimaproblem eller ikke? Det spørsmålet har Fremskrittspartiet blitt stilt overfor gang på gang i denne sal. De svarer ikke i det hele tatt på om de vil slutte seg til FNs klimakonvensjon og de forskerne som har levert stålsterke rapporter om dette. Det er ansvarsløshet.

Jeg vil også referere til Solvik-Olsens besvarelse på min og Heidi Sørensens replikker, når vi spør om det grunnleggende for hele klimakvoteloven som vi har til behandling i dag, nemlig de utfordringene vi står overfor. Da blir vi svart med – de har ikke skrevet det i innstillingen, for de er ikke enig med flertallet i at vi står overfor et slikt problem – at det var et møte nede i Europa hvor aids egentlig også stod høyt på agendaen, i likhet med klimautslipp, og at det ikke var tvil om – jeg har faktisk vært og sett på referatet fra replikkordskiftet – at aids altså var en like stor miljømessig utfordring som klimaet.

Da må jeg nesten spørre Solvik-Olsen – han har antakelig ikke taletid igjen: Skal aids behandles under forureningsloven i framtiden?

Kåre Fostervold (FrP) [13:15:11]: Denne debatten har utviklet seg litt merkelig, synes jeg. Det ser ut som om den viktigste miljøutfordringen vi har, er om Fremskrittspartiet godtar Kyoto-avtalen eller ikke, om CO₂ er et miljøproblem eller ikke. Det er det denne debatten har endret seg til å dreie seg om, og så understreker man da betydningen av kvotehandelen.

Fremskrittspartiet er ikke imot å gjøre noe for klimaet. Vi har fremmet forslag om det, og der har vi vært mye mer målrettet enn det som ligger i dokumentet i dag. Her er det snakk om prosent, og her er det også snakk om hvor industrifriendly man kan opptre i denne salen. For det har man ikke pratet om. Hvilke kostnader er flertallspartiene her villige til å ta når det gjelder industriarbeidsplasser? Hvilke målsettinger har vi når det gjelder investeringer? Hvor mye reduserte investeringer ønsker vi i Norge i årene fremover? Det er ikke tatt opp i debatten.

Er det bedre at man selger kvoter til utlandet, f.eks., enn at man tilbyr dem til norsk industri, som er den rene ste industrien i verden, og der vi har kontroll, der vi kan påvirke, der vi kan lage lover for å redusere utslippene? Jeg skulle ønske at vi kunne gå inn i nye år der vi kunne se frem til store industrielle investeringer, der vi har kompetanse, og der vi har arbeidere som gjennom mange år har jobbet med utslipp i industrien.

Dessverre har denne debatten begynt å dreie seg om hvorvidt Fremskrittspartiet skal være for eller imot Kyoto, og om vi anser det som et klimaproblem eller ikke, men ingen er villig til å ta med seg i debatten at vi allerede har fremmet forslag som vil medføre reduksjoner. Dessverre har vi et flertall i dag som antakeligvis vil bli kjent som «industridøderne».

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet i sak nr. 1. (Votering, se nedenfor)

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Odelstinget er klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Ketil Solvik-Olsen har bedt om ordet til en stemmeforklaring.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [13:24:34]: Til voteringen over forslagene: Hvis Fremskrittspartiets forslag faller, anbefaler jeg Fremskrittspartiets representanter å stemme for loven, selv om debatten i dag har gitt inntrykk av det motsatte. Hvis Fremskrittspartiets forslag faller, anbefaler jeg også Fremskrittspartiets representanter å stemme for forslag nr. 9 subsidiært.

Presidenten: Det skal det bli tatt hensyn til ved voteringen.

Under debatten er det blitt satt fram ni forslag. Det er – forslagene nr. 1–4, fra Ketil Solvik-Olsen på vegne av Fremskrittspartiet

– forslagene nr. 5 og 6, fra Ivar Kristiansen på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti

– forslagene nr. 7 og 8, fra Ivar Kristiansen på vegne av Høyre

– forslag nr. 9, fra Asmund Kristoffersen på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Forslagene nr. 1–8 er inntatt i innstillingen, mens forslag nr. 9 er omdelt på representantenes plasser i salen.

Forslag nr. 6, fra Høyre og Kristelig Folkeparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ta hensyn til unormale hendelser i basisperioden ved tildeling av vederlagsfrie kvoter for perioden 2008-2012.»

Forslaget blir i samsvar med forretningsordenes § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstilt til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i klimakvoteloven m.m.

I

I lov 17. desember 2004 nr. 99 om kvoteplikt og handel med kvoter for utslipp av klimagasser (klimakvoteloven) gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

§ 1 (lovens formål)

Formålet med denne loven er å begrense utslippene av klimagasser på en kostnadseffektiv måte gjennom et system med kvoteplikt for utslipp av klimagasser og fritt omsettelige utslippskvoter.

§ 2 første ledd skal lyde:

Loven gjelder for utslipp av klimagasser i riket og for utslipp fra virksomhet på den norske delen av kontinental-sokkelen, med de begrensninger som følger av folkeretten.

§ 3 skal lyde:

§ 3 (utslipp som omfattes av denne loven)

Loven gjelder utslipp av CO₂ i forbindelse med

- a) energiproduksjon
- b) raffinering av mineralolje
- c) produksjon av koks
- d) produksjon og bearbeiding av jern og stål, herunder røsting og sintring av jernmalm
- e) produksjon av sement, kalk, glass, glassfiber og keramiske produkter
- f) produksjon av papir, papp og papirmasse fra tre eller andre fibermaterialer

Loven gjelder likevel ikke for utslipp fra forbrenning av biomasse og fra energiproduksjon som nevnt i første ledd bokstav a) ved forbrenning av farlig avfall og avfall som er belagt med sluttbehandlingsavgift.

Kongen kan i forskrift gi bestemmelser om at utslipp av CO₂ fra virksomhet som ikke er nevnt i første ledd og utslipp av andre klimagasser enn CO₂ fra andre nærmere angitte virksomheter skal være omfattet av denne loven, herunder gi andre regler om tildeling av vederlagsfrie kvoter for 2008–2012 enn det som følger av §§ 7 og 8 for virksomheter og sektorer som inntas i kvotesystemet i medhold av bestemmelsen.

§ 5 første ledd skal lyde:

Virksomhet som er kvotepliktig etter denne loven, og som ikke allerede har særskilt utslippstillatelse etter forurensningsloven § 11 annet ledd, må søke om slik tillatelse innenfor en frist fastsatt av Kongen for å få søknaden behandlet innen 1. januar 2008. Virksomhet som er berettiget til vederlagsfrie kvoter for 2008–2012 etter bestemmelsene i § 7 første ledd må søke om dette innen den samme fristen for å komme i betraktning ved tildelingen av disse kvotene. Søknaden må inneholde de opplysningene som er nødvendige for å vurdere hvor mange kvoter som skal tildeles etter § 8. Forurensningsmyndighetene kan i det enkelte tilfellet fastsette hvilke opplysninger eller undersøkelser søkeren må sørge for.

§ 6 skal lyde:

§ 6 (fastsettelse av det samlede antallet kvoter)

Kongen fastsetter det samlede antallet kvoter som tildeles for perioden 1. januar 2008 til 31. desember 2012.

Kongen kan gi nærmere bestemmelser om organiseringen og gjennomføringen av salg av kvoter omfattet av § 6.

§ 7 skal lyde:

§ 7 (tildeling av kvoter vederlagsfritt for perioden 2008–2012)

Vederlagsfrie kvoter for perioden 1. januar 2008 til 31. desember 2012 tildeles etter følgende prinsipper:

Landbasert virksomhet skal tildeles vederlagsfrie kvoter i henhold til § 8 annet ledd tilsvarende 100 prosent av sine prosessutslipp og tilsvarende 87 prosent av sine energiutslipp.

Annen kvotepliktig virksomhet skal ikke tildeles vederlagsfrie kvoter for 2008–2012.

Det settes av en kvotereserve for vederlagsfri tildeling til nye gasskraftverk som skal basere seg på rensing, og til høyeffektive kraftvarmeverk med konsesjon. Kongen gir nærmere bestemmelser om størrelsen på denne reserven, hvilke typer virksomheter som kan søke og øvrige kriterier som skal ligge til grunn for tildelingen etter dette ledd.

§ 8 skal lyde:

§ 8 (tildeling av kvoter vederlagsfritt)

Forurensningsmyndighetene treffer vedtak om hvor mange kvoter som skal tildeles den enkelte kvotepliktige for perioden 1. januar 2008 til 31. desember 2012.

Kvoter skal tildeles vederlagsfritt etter § 7 på grunnlag av den kvotepliktiges gjennomsnittlige utslipp i basisårene 1998–2001.

Tildelingsvedtaket gjøres betinget av at forurensningsmyndighetene ved den årlige utdelingen av kvoter etter § 9 ikke finner at den kvotepliktige virksomheten er nedlagt og at virksomheten har tillatelse etter forurensningsloven § 11.

§ 9 første ledd skal lyde:

Forurensningsmyndighetene deler hvert år ut det antallet kvoter den enkelte kvotepliktige er berettiget til etter vedtak i medhold av § 8. Utdelingen av kvoter skjer ved at forurensningsmyndighetene innen 1. mars hvert år underretter Det norske registeret for klimakvoter om at et angitt antall kvoter skal overføres til den kvotepliktiges konto i registeret.

§ 10 første ledd skal lyde:

Den kvotepliktige skal gi melding til forurensningsmyndighetene dersom virksomheten forventer å ha eller har hatt lengre driftsstans eller er besluttet nedlagt.

§ 12 fjerde ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrift gi bestemmelser om betaling av gebyr for opprettelse og drift av konto, utdeling av kvoter utstedt av staten og overføring av kvoter i, til eller fra registeret.

§ 13 tredje ledd oppheves.

§ 14 første ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvilke typer kvoter, andre enn de som er fastsatt etter § 6, som kan godkjennes i oppgjør i forhold til kvoteplikten, og prosedyrene for dette.

§ 16 skal lyde:

§ 16 (rapportering)

Den kvotepliktige skal innen 1. mars hvert år rapportere foregående års kvotepliktige utslipp av *klimagasser* til forurensningsmyndighetene.

Kongen kan i forskrift eller i det enkelte tilfellet gi nærmere bestemmelser om rapporteringen, herunder bestemmelser om hva som skal rapporteres og hvordan utslippene skal beregnes eller måles.

§ 17 første og annet ledd skal lyde:

Forurensningsmyndighetene kontrollerer og godkjenner den enkelte kvotepliktiges rapportering av *klimagassutslipp* etter § 16. *Godkjenningen av utslippsrapporten er et enkeltvedtak.*

Kongen kan i forskrift eller enkeltvedtak bestemme at den kvotepliktiges utslippsrapport skal verifiseres av en uavhengig tredjepart før innlevering. Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om krav til og akkreditering av verifikasjonsinstans, herunder om utarbeidelsen og innholdet av verifikasjonserklæringer.

§ 21 første ledd skal lyde:

Dersom den kvotepliktige ikke har overholdt sine forpliktelse etter § 13 første ledd, ilegger forurensningsmyndighetene et overtredelsesgebyr til statskassen. Overtredelsesgebyret skal tilsvare 100 euro på forfallstidspunktet for hvert tonn rapporteringspliktig *klimagassutslipp* som det ikke er plassert kvoter for på virksomhetens konto i henhold til § 13 første ledd. Gebyret forfaller til betaling 14 dager etter påkrav. Ved forsinket betaling skal det betales renter etter lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. Vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Kongen kan i forskrift endre størrelsen på overtredelsesgebyret.

§ 22 første ledd skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil 3 måneder eller begge deler straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene om *meldeplikt i § 10* og rapporteringsplikt gitt i eller i medhold av § 16 i denne lov.

II

I lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensning og om avfall skal § 11 annet ledd første punktum lyde:

Kvotepliktig etter klimavoteloven § 4 skal etter søknad innvilges tillatelse til kvotepliktige utslipp av *klimagasser* så fremt han godtgjør at han er i stand til å overvåke og rapportere utslippene på en tilfredsstillende måte.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Presidenten: For å redusere antall voteringer vil presidenten først la votere over de paragrafer og ledd under I der det foreligger forslag som avviker fra innstillingen, og deretter voteres det over de øvrige paragrafer, ledd og romertall. – Presidenten antar at dette må være en grei framgangsmåte.

Presidenten starter med I § 3 andre ledd, der det foreligger et alternativt forslag, nr. 1, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«§ 3 andre ledd skal lyde:

Forurensningsmyndigheten kan ved forskrift eller enkeltvedtak avgjøre hvilke virksomheter som i tvilstilfeller er omfattet av loven.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til I § 3 andre ledd og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 62 mot 17 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.26.57)

Presidenten: Til I § 7 foreligger det tre avvikende forslag. Det er forslag nr. 7, fra Høyre:

«§ 7 siste ledd skal lyde:

Det settes av en kvotereserve for vederlagsfri tildeling til nye gasskraftverk som skal basere seg på rensing, til høyeffektive kraftvarmeverk med konsesjon, og til kvotepliktig virksomhet som er etablert etter 31. desember 2001, samt til utvidelser etter denne dato. Kongen gir nærmere bestemmelser om størrelsen på denne reserven, hvilke typer virksomheter som kan søke, og øvrige kriterier som skal ligge til grunn for tildelingen etter dette ledd.»

Det er forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet:

«§ 7 skal lyde:

§ 7 (tildeling av kvoter vederlagsfritt for perioden 2008-2012)

Vederlagsfrie kvoter for perioden 1. januar 2008 til 31. desember 2012 tildeles etter følgende prinsipper:

Landbasert virksomhet skal tildeles vederlagsfrie kvoter tilsvarende 100 prosent av sine prosessutslipp og tilsvarende 87 prosent av sine energiutslipp. Tildeling skjer i henhold til § 8.

Annen kvotepliktig virksomhet skal ikke tildeles vederlagsfrie kvoter for 2008-2012.

For virksomhet som er igangsatt eller har utvidet kapasiteten vesentlig i perioden 1. januar 2005 til 31. desember 2007, tildeles kvoter vederlagsfritt basert på fastsatte normer.

Det settes av en kvotereserve for vederlagsfri tildeling til virksomhet som er etablert etter 31. desember 2007.

Kongen gir nærmere bestemmelser om normer for tildeling av kvoter etter fjerde og femte ledd.»

Op det er forslag nr. 9, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

«(§ 7, 2. ledd ny 2. setning):

Ved tildelingen kan det tas særlig hensyn til anlegg som reduserer samlede utslipp av klimagasser gjennom å utnytte overskuddsgass fra landbasert industri som ikke er regulert gjennom kvotesystem eller avgift.»

Det voteres først over forslaget fra Høyre.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 67 stemmer mot og 12 stemmer for forslaget fra Høyre til I § 7 siste ledd.

(Voteringsutskrift kl. 13.27.28)

Lena Jensen (SV) (fra salen): President! Jeg stemte feil.

Presidenten: Representanten skulle antakeligvis ha stemt imot. – Da blir det 68 stemmer mot og 11 stemmer for forslaget. Forslaget fra Høyre er dermed ikke bifalt.

Det voteres så alternativt mellom komiteens innstilling til I § 7 og forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til I § 7 og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 61 mot 17 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.28.19)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 9, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de vil stemme for forslaget. Mye tyder da på at det blir enstemmig vedtatt.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet til I § 7 andre ledd nytt andre punktum ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Til I § 8 foreligger det tre avvikende forslag.

Det er forslag nr. 8, fra Høyre:

«§ 8 skal lyde:

Forurensningsmyndighetene treffer vedtak om hvor mange kvoter som skal tildeles den enkelte kvotepliktige for perioden 1. januar 2008 til 31. desember 2012.

Kvoter skal tildeles vederlagsfritt etter § 7 på grunnlag av den enkelte kvotepliktiges gjennomsnittlige utslipp i basisårene 1998-2001.

For tildelingen av kvoter for perioden 1. januar 2008 til 31. desember 2012 skal følgende retningslinjer legges til grunn:

a) For virksomhet som er igangsatt senest 1. januar 2001, skal tildelingen ta utgangspunkt i virksomhetens gjennomsnittlige utslipp i basisårene fra og med 1998 til og med 2001.

b) Dersom virksomhet som nevnt i bokstav a ikke har vært i drift i alle basisårene eller av andre grunner

har atypiske utslipp i ett eller flere av basisårene, kan kvoter tildeles på grunnlag av utslippene i de øvrige årene.

c) Dersom utslippene fra virksomhet som nevnt i bokstav a) etter 1. januar 2001, men før 31. desember 2007, har blitt eller med rimelig sikkerhet forventes å bli vesentlig redusert eller økt som følge av vesentlige endringer av virksomhetens art eller omfang, skal dette tillegges betydning ved tildelingen. Ved endringer som medfører økte utslipp kan det ved tildelingen legges vekt på mulighetene, herunder de tekniske og økonomiske mulighetene, for å begrense utslipp av CO₂, særlig ved å ta i bruk de beste tilgjengelige teknikkene.

d) For virksomhet som er igangsatt etter 1. januar 2001 eller med rimelig sikkerhet forventes å bli igangsatt før 31. desember 2007, kan det ved tildelingen legges vekt på mulighetene, herunder de tekniske og økonomiske mulighetene, for å begrense utslipp av CO₂, særlig ved å ta i bruk de beste tilgjengelige teknikkene.

Tildelingsvedtaket gjøres betinget av at den kvotepliktige ved den årlige utdelingen av kvoter etter § 9, har utslippstillatelse for CO₂ etter forurensningsloven § 11 annet ledd og at virksomhetens art og omfang ikke avviker vesentlig i forhold til de forutsetningene som tildelingsvedtaket bygger på. I forbindelse med den årlige utdelingen av kvoter etter § 9 prøver forurensningsmyndighetene om betingelsene for tildelingsvedtaket er oppfylt. Dersom forurensningsmyndighetene kommer til at dette ikke er tilfellet, kan tildelingsvedtaket omgjøres. Omgjøringsvedtaket legges til grunn for kvoteutdelingen etter § 9.

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om tildeling av kvoter etter denne bestemmelsen.»

Det er forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet:

«§ 8 skal lyde:

§ 8 (tildeling av kvoter vederlagsfritt)

Forurensningsmyndighetene treffer vedtak om hvor mange kvoter som skal tildeles den enkelte kvotepliktige for perioden 1. januar 2008 til 31. desember 2012.

Kvoter skal tildeles vederlagsfritt etter § 7 på grunnlag av den kvotepliktiges gjennomsnittlige utslipp i basisårene 1998-2005. Virksomheter som ikke har vært i drift i alle basisårene eller av andre grunner har atypiske utslipp i ett eller flere av basisårene, kan tildeles kvoter på grunnlag av utslippene i de øvrige årene, eller basert på fastsatte normer. Virksomheter med avvik mellom kvoteplikt og tildelte kvoter over 5 prosent kan søke om utvidet tildeling.

Tildelingsvedtaket gjøres betinget av at forurensningsmyndighetene ved den årlige utdelingen av kvoter etter § 9 ikke finner at den kvotepliktige virksomheten er nedlagt og at virksomheten har tillatelse etter forurensningsloven § 11.»

Og det er forslag nr. 5, fra Høyre og Kristelig Folkeparti:

«§ 8 tredje ledd nytt andre punktum skal lyde:

Bestemmelsen i foregående punktum kommer ikke til anvendelse dersom tilsvarende aktivitet faktisk overføres til et annet anlegg innen samme virksomhet.

§ 8 nytt fjerde ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om tildeling av kvoter etter denne bestemmelsen.»

Det votes først over forslaget fra Høyre, deretter alternativt mellom forslaget fra Fremskrittspartiet og innstillingen fra komiteen, og til slutt over forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti.

V o t e r i n g :

1. Forslaget fra Høyre til I § 8 ble med 68 mot 11 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 13.29.11)
2. Ved alternativt votering mellom komiteens innstilling til I § 8 og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 61 mot 17 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 13.29.44)
3. Forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 63 mot 16 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 13.30.16)

Presidenten: Til I § 22 foreligger det et alternativt forslag, nr. 4, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:
«§ 22 strykes.»

V o t e r i n g :

Ved alternativt votering mellom komiteens innstilling til I § 22 og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 60 mot 17 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 13.30.49)

Presidenten: Det votes over resten av I samt over II og III.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r . 2

Referat

1. (115) Lagtingets presidentskap melder at Lagtinget har antatt Odelstingets vedtak til
 1. lov om endringer i lov 8. juni 1984 nr. 51 om havner og farvann m.v. (Besl. O. nr. 87 (2006-2007))

2. lov om endring i lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur (akvakulturloven) (Besl. O. nr. 88 (2006-2007))
3. lov om forbud mot prispåslag ved videresalg av billetter til kultur- og idrettsarrangementer (Besl. O. nr. 89 (2006-2007))
4. lov om registrering av innsamlinger (Besl. O. nr. 90 (2006-2007))
5. lov om endring i midlertidig lov 2. juli 2004 nr. 64 om prøveordning med lokaler for injeksjon av narkotika (Besl. O. nr. 91 (2006-2007))
6. lov om endring av lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (unntak fra helsepersonells taushetsplikt) (Besl. O. nr. 92 (2006-2007))
7. lov om endringer i helseregisterloven (nasjonal database for elektroniske resepter) (Besl. O. nr. 93 (2006-2007))
8. lov om endringer i folketrygdlova og i enkelte andre lover (Besl. O. nr. 94 (2006-2007))
9. lov om endringer i introduksjonsloven (Besl. O. nr. 95 (2006-2007))
10. lov om endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven (Besl. O. nr. 96 (2006-2007))
11. lov om endringer i friskolelova (Besl. O. nr. 97 (2006-2007))
12. lov om endringer i lov 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning (Besl. O. nr. 98 (2006-2007))
13. lov om endringer i opplæringslova og friskolelova (Besl. O. nr. 99 (2006-2007))
14. lov om Folketrygdfondet (Besl. O. nr. 100 (2006-2007))
15. lov om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 101 om eideomsregistrering o.a. (Besl. O. nr. 101 (2006-2007))
16. lov om endringer i lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (Besl. O. nr. 102 (2006-2007))
17. lov om endringer i lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter m.m. (gjennomføring av Den europeiske patentkonvensjonen) (Besl. O. nr. 103 (2006-2007))
18. lov om endringer i straffegjennomføringsloven mv. (tiltak for å avvikle soningskøen og bedre innholdet i soningen mv.) (Besl. O. nr. 104 (2006-2007))
19. lov om endring i lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass (Besl. O. nr. 105 (2006-2007))
20. lov om endringer i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) (Besl. O. nr. 106 (2006-2007))
21. lov om endring i lov 22. juni 1962 nr. 8 om Stortingets ombudsmann for forvaltningen (Besl. O. nr. 107 (2006-2007))
22. lov om endring i lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter (Besl. O. nr. 108 (2006-2007))
23. lov om endringer i lov 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt (Besl. O. nr. 109 (2006-2007))

24. lov om endringer i lov 10. juni 1966 nr. 5 om toll (tolloven) (Besl. O. nr. 110 (2006-2007))
25. lov om endringer i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift (Besl. O. nr. 111 (2006-2007))
26. lov om endringer i lov 6. juni 1975 nr. 29 om eiegdomskatt til kommunane (Besl. O. nr. 112 (2006-2007))
27. lov om endringer i lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumskomster m.v. (Besl. O. nr. 113 (2006-2007))
28. lov om endringer i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) (Besl. O. nr. 114 (2006-2007))
29. lov om endringer i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) (Besl. O. nr. 115 (2006-2007))
30. lov om endring i lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven) (Besl. O. nr. 116 (2006-2007))
31. lov om endring i lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) (Besl. O. nr. 117 (2006-2007))
32. lov om endringer i lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap (Besl. O. nr. 118 (2006-2007))
33. lov om endring i lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring (tvangsfullbyrdelsesloven) (Besl. O. nr. 119 (2006-2007))
34. lov om endringer i lov 13. desember 1996 nr. 87 om skatt på honorar til utenlandske artister m.v. (Besl. O. nr. 120 (2006-2007))
35. lov om endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) (Besl. O. nr. 121 (2006-2007))
36. lov om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) (Besl. O. nr. 122 (2006-2007))
37. lov om endringer i lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) (Besl. O. nr. 123 (2006-2007))
38. lov om endring i lov 16. juli 1999 nr. 69 om offentlige anskaffelser (Besl. O. nr. 124 (2006-2007))
39. lov om endringer i lov 7. juni 2002 nr. 19 om personnavn (navneloven) (Besl. O. nr. 125 (2006-2007))
40. lov om endringer i lov 12. desember 2003 nr. 108 om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner m.v. (Besl. O. nr. 126 (2006-2007))
41. lov om endring i lov 19. november 2004 nr. 73 om bokføring (bokføringsloven) (Besl. O. nr. 127 (2006-2007))
42. lov om endring i lov 29. april 2005 nr. 20 om innkreving av underholdsbidrag mv. (bidragsinnkrevsloven) (Besl. O. nr. 128 (2006-2007))
43. lov om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) (Besl. O. nr. 129 (2006-2007))
44. lov om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven) (Besl. O. nr. 130 (2006-2007))
45. lov om endring i lov 15. desember 2006 nr. 72 om endringer i lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver (Besl. O. nr. 131 (2006-2007))
46. lov om endring i lov 15. desember 2006 nr. 85 om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (Besl. O. nr. 132 (2006-2007))
47. lov om endringer i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) (Besl. O. nr. 133 (2006-2007))
48. lov om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) (Besl. O. nr. 134 (2006-2007))
49. lov om endringer i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift (Besl. O. nr. 135 (2006-2007))
50. lov om offentlige styresmakters ansvar for kulturverksemd (kulturlova) (Besl. O. nr. 136 (2006-2007))
51. lov om register for frivillig virksomhet (Besl. O. nr. 137 (2006-2007))
52. lov om endring av EØS-loven (EØS-utvidelse med Bulgaria og Romania) (Besl. O. nr. 138 (2006-2007))
 - og at lovvedtakene er sendt Kongen.
2. (116) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om endringer i utlendingsloven (DNA-testing og aldersundersøking mv.) (Besl. O. nr. 62 (2006-2007))
 2. lov om endringer i folketrygdlova og i enkelte andre lover (Besl. O. nr. 94 (2006-2007))
 3. lov om endringer i barnetrygdloven mv. (Besl. O. nr. 86 (2006-2007))
 4. lov om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) (Besl. O. nr. 67 (2006-2007))
 5. lov om endringer i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) (Besl. O. nr. 65 (2006-2007))
 6. lov om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) (Besl. O. nr. 66 (2006-2007))
 7. lov om endring i lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) (Besl. O. nr. 68 (2006-2007))
 8. lov om endring i lov 15. desember 2006 om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) (Besl. O. nr. 69 (2006-2007))
 9. lov om endringer i foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven (Besl. O. nr. 77 (2006-2007))
 10. lov om endringer i forsikringsloven (fellespensjonskasser) (Besl. O. nr. 81 (2006-2007))

11. lov om endringer i finansieringsvirksomhetsloven og enkelte andre lover (kredittforening som konsernspiss mv.) (Besl. O. nr. 80 (2006-2007))
12. lov om endringer i bioteknologiloven (preimplantasjonsdiagnostikk og forskning på overtallige befruktede egg) (Besl. O. nr. 73 (2006-2007))
13. lov om endringer i helseregisterloven (nasjonal database for elektroniske resepter) (Besl. O. nr. 93 (2006-2007))
14. lov om endring av lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (unntak fra helsepersonells taushetsplikt) (Besl. O. nr. 92 (2006-2007))
15. lov om endring i midlertidig lov 2. juli 2004 nr. 64 om prøveordning med lokaler for injeksjon av narkotika (Besl. O. nr. 91 (2006-2007))
16. lov om endring i lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass (Besl. O. nr. 105 (2006-2007))
17. lov om endringer i forbrukerkjøpsloven mv. (Besl. O. nr. 75 (2006-2007))
18. lov om endringer i lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet og om samtykke til ratifikasjon av endringsprotokoller 12. februar 2004 til Pariskonvensjonen 29. juli 1960 og Brusselkonvensjonen 31. januar 1963 om erstatningsansvar på atomenergiens område (Besl. O. nr. 76 (2006-2007))
19. lov om endringer i domstolloven mv. (valg og uttaking av lekdommere) (Besl. O. nr. 74 (2006-2007))
20. lov om endring i lov 26. mars 1999 nr. 17 om husleieavtaler (husleieloven) (Besl. O. nr. 72 (2006-2007))
21. lov om reindrift (reindriftsloven) (Besl. O. nr. 84 (2006-2007))
 - er sanksjonert under 15. juni 2007
 - Enst.: Nr. 1 og 2 vedlegges protokollen.
3. (117) Lov om studentsamskipnader (Ot.prp. nr. 71 (2006-2007))
 - Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.
4. (118) Lov om endringer i lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) (Ot.prp. nr. 72 (2006-2007))

Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens § 37 a før møtet heves? – Carl I. Hagen.

Carl I. Hagen (FrP) [13:32:06]: I debatten i sak nr. 1 oppstod det en viss uenighet og diskusjon om fortolkningen av forretningsordenens § 20, som gir en fraksjon i en komite som deles i flere fraksjoner, rett til å velge sin ordfører. Ketil Solvik-Olsen var Fremskrittspartiets ordfører på vegne av Fremskrittspartiets fraksjon i denne saken.

Jeg viser også til forretningsordenens § 35 hvor det står:

«De innskrenkinger som er nevnt foran, gjelder likevel ikke for:

a. ordførere og statsråden i det departement saken hører under»

Ketil Solvik-Olsen fikk allikevel ikke ordet til et tre minutters innlegg i samsvar med disse paragrafenes ordlyd, mens hr. Klungland fra Arbeiderpartiet ikke fikk høre fra presidenten, da han bad ordet for tredje gang – etter å ha utnevnt seg selv til saksordfører for Vest-Agder-benkens flertall – at han fikk holde seg til 1 minutt.

Jeg er selvsagt helt på det rene med at sedvane og praksis kanskje ikke helt samsvarer med ordlyden i Stortingets forretningsorden. Jeg synes det er riktig formelt sett å anmode Odelstingets president om å sørge for at Presidenskapet enten innfører praksis i samsvar med ordlyden i paragrafene eller sørger for at paragrafene endres i samsvar med sedvane. Den nåværende situasjon er ikke særlig god.

Presidenten: Det kan presidenten være enig i. Representanten Carl I. Hagen har full anledning til å ta dette opp i presidentskapsmøtet som skal avholdes om en time.

Når det gjelder Rolf Terje Klungland, glemte presidenten å si at han skulle få ordet til en merknad begrenset til 1 minutt, men han fikk bare 1 minutt. Så han har heller ikke fått mer taletid enn de øvrige. – Dette til orientering.

Er det flere som ber om ordet før dette møtet heves? – Det er det ikke.

God sommer!

Møtet hevet kl. 13.34.
